

Archeologienota Brugge Schuttersstraat 1-7 aanpassing 2

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Sander DEBRABANDERE

4-12-2023

Titel: Archeologienota Brugge Schuttersstraat 1-7 aanpassing 2

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Sander Debrabandere

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021F432

Intern projectnummer: 2021.130

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Brugge, Schuttersstraat 1-7

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 69531,24 en Y: 212055,83; X: 69999,67 en Y: 212311,71

Oppervlakte plangebied: 6524m²

Kadastergegevens: Brugge, afdeling 5, sectie E, perceel 1411A, 1411B, 979H (zie figuur 9)

Topografische kaart: zie figuur 7 en 8

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Sander Debrabandere (assistent-archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 04/12/2023

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	11
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	13
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	13
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	15
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	18
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	18
2.4. HISTORISCHE SITUERING	21
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	35
3. SYNTHESE	38
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	38
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	39
3.3. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	40
4. SAMENVATTING	43
5. BIBLIOGRAFIE	46
6. BIJLAGES	47

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Brugge Schuttersstraat 1-7 (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen de afgebakende archeologische zone van de historische stadskern van Brugge, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 100m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Deze archeologienota is een herwerking van de reeds in akte genomen archeologienota's met ID 20326 en 22025. Omdat het ontwerpplan uit die archeologienota's niet langer overeenkwam met de geplande werken, wordt een nieuwe archeologienota opgesteld met daarin de juiste versie en beschrijving van de bouwplannen. Omdat de bodemingrepen iets afwijken van die in de initiële archeologienota, is ook het advies iets gewijzigd. Inhoudelijk verschilt onderhavige archeologienota voor het overige niet van de reeds bekrachtigde archeologienota. De projectcode en de overige plannen van de eerste archeologienota blijven ongewijzigd.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, via <http://www.kaartenhuisbrugge.be>, het platform voor verschillende initiatieven rond Historische Geografische Informatie Systemen (HisGis) voor Brugge en het ommeland, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Bij Raakvlak, de intergemeentelijke dienst van Brugge en het Ommeland bevoegd voor archeologie, werd advies gevraagd en verkregen. Ook werd er nuttige historische informatie aangereikt door hen.⁶

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

⁶ Met dank aan Frederik Roelens voor het advies.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied is ca. 6524m² groot en kent een min of meer rechthoekige, zuidwest-noordoost georiënteerde vorm. In het noordoosten grenst het terrein aan de Schuttersstraat, in het zuidoosten aan de woningen langsheen de Jan Boninstraat en in het noorden aan de Hugo Losschaertstraat. Het terrein grenst ook over een kleine afstand rechtstreeks aan de Jan Boninstraat, door middel van een blinde muur gelegen tussen woningen nr. 27 en 31. Het plangebied is aan de noordoostzijde bebouwd, het centrale en het zuidwestelijke deel is in gebruik als tuin met daarin meerdere bomen. Op het terrein is het klooster van de zusters van Karmel gevestigd, vastgesteld als bouwkundig erfgoed en op de Inventaris Onroerend Erfgoed omschreven als volgt:

"Rechthoekig complex bestaande uit verschillende vleugels rondom een kloosterhof en ten zuidwesten palend aan grote ommuurde tuin (parallel met Hugo Losschaertstraat). Aan straatzijde: 19de-eeuwse kapel, in het verlengde een pand met oudere kern en op de hoek met Hugo Losschaertstraat, lager poortgebouw.

In de loop van de eerste helft van de 16de eeuw, locatie van de "Latijnse Schole" van de Brugse humanist, historicus en kroniekschrijver Jacob de Meyere. In de loop van de 18de eeuw: eigendom van abt Donche, stichter van de zusters van de Heilige Jozef Calasanz, die er onder meer van 1797 tot 1812 het Heilig Bloed liet verbergen. 1833: verbouwing van een distillerie tot klooster voor de in 1817 gevluchte zusters theresianen, oorspronkelijk gevestigd in hun klooster aan de Hugo Losschaertstraat.

1846: bouw van de tuinmuur. 1877: bouw van de kapel en onder meer plaatsing van een altaar van de M. Stolzenberg (Amsterdam), (1879). 1892: aanbrengen van de gedenksteen in verband met het Heilig Bloed op kapelmuur; opschrift "HET HEILIGE, WEERDE, ZOETE BLOED ONS / HEEREN JESU=CHRISTI RUSTTE HIER, ANNO / DOMINI 1797 = 1812, ONDER HR LODEW. / DONCHE, PR. - L.D.S.". 1904: decoreren van de kapel onder meer beschildering van het interieur door G. Janssens. 2002: overschilderen van het interieur van de kapel en vernieuwen van het meubilair.

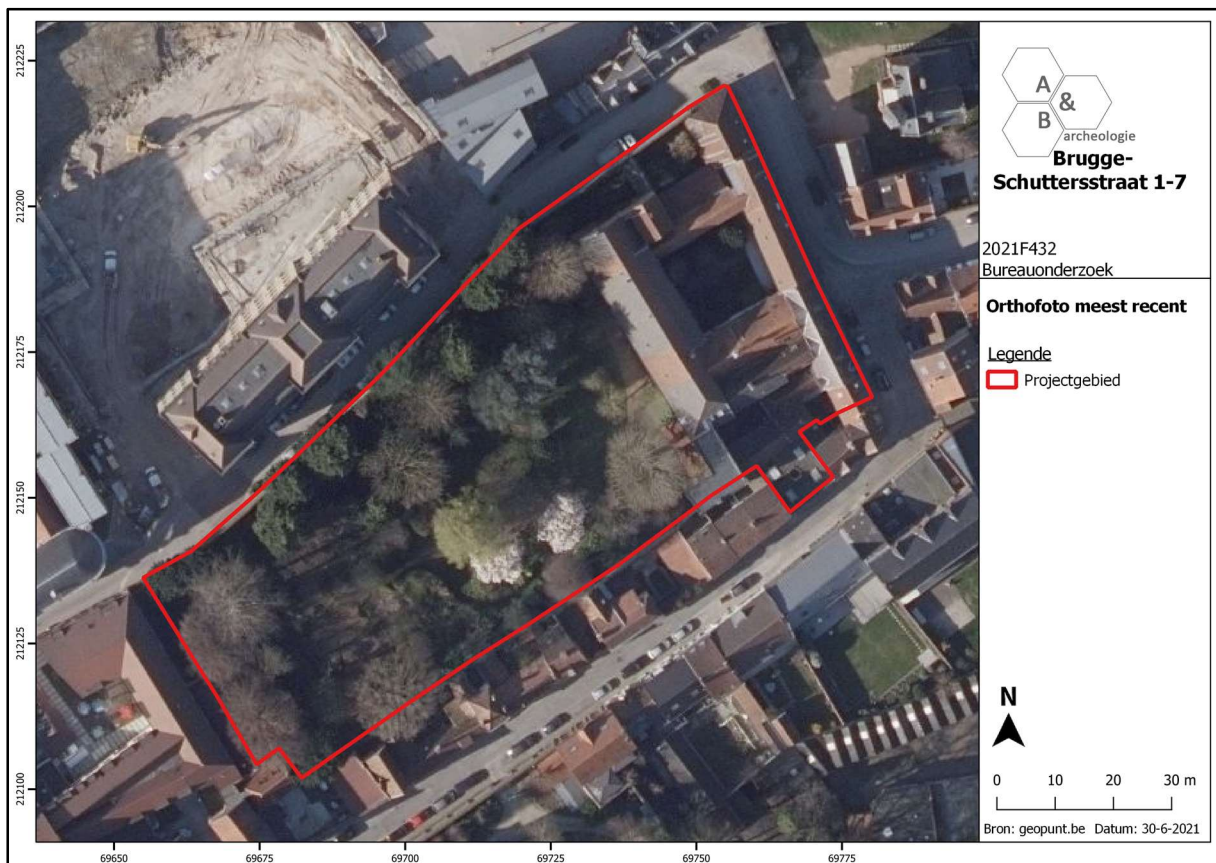
Niet georiënteerde, neogotische kapel, gebouwd in 1877; zes traveeën en één bouwlaag onder leien zadeldak (nok parallel aan de straat (= Schuttersstraat), twee kleine dakvensters; leien). Verankerde, bakstenen lijstgevel uiterst links doorbroken door een spitsboognis met brede, ingeschreven vleugel deur; bekronend beeld van Maria met Kind; voorts spitsboogvensters. Witbeschilderd houten spitsbooggewelf met trekankers.

In het verlengde van kapel, vleugel met onder meer sacristie en ontvangstruimten. Bakstenen vleugel van zes traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (nok parallel aan de straat, Vlaamse pannen), gebouwd in 1865 doch deels met oudere kern, zie bewaarde moerbalk op natuurstenen console in de voormalige sacristie. Verankerde bakstenen lijstgevel op de bovenverdieping geritmeerd door (deels gedichte) segmentboogvensters in geprofileerde omlijstingen met oren, doorgetrokken over borstweringen en zo verbonden met kleine betraliede openingen van de begane grond. Tegen de zuidwestgevel, lagere pandgang deels tegen de oorspronkelijke buitenmuur bebouwd, zie nog zichtbare jaarankers en groot schuifraam met kleine roedeverdelingen.

Ten westen van het kloosterhof: twee parallelle vleugels (nok loodrecht op de kapel; Vlaamse pannen) met kern opklimmend tot de 16de eeuw, zie bewaarde balklagen. Verankerde en beschilderde bakstenen lijstgevel van vijf traveeën met deels in de 19de eeuw aangepaste vensters onder meer rondbogig op begane grond. De oorspronkelijke verankerde en per baksteenlaag getrapte noordelijke zijtuitgevel met spoor van ontlastingsgboog is in de loop van de tweede helft van de 19de eeuw of 20ste eeuw ingebouwd in de noordelijke vleugel. Aan oostzijde van kloosterhof, soortgelijke vleugel.

Het poortgebouw van drie traveeën vertoont sporen van oudere doorgang.

Grote, ommuurde en beboomde stadstuin met onder meer Japanse kerselaar; achteraan rococogetint tuinhuis van drie + één traveeën onder zadeldak naar het patroon van een 18de-eeuws paviljoen. Gecementeerde lijstgevel met afzomende hoekblokken. Geaccentueerde inkompartij tussen geïncurveerde, gelede deuromlijsting. Ovaal radvenster in het hoog, gevelbreed fronton. Bewaard houtwerk met kleine roedeverdeling.”⁷

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de meest recente luchtfoto (bron: geopunt.be).

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/82785>

Figuur 2 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Beeld vanuit het zuidoosten op de kloostergebouwen grenzend aan de Schuttersstraat (bron: <https://www.google.com/maps>).

Figuur 4 Beeld vanuit het zuidwesten op de blinde muur grenzend aan de Jan Boninstraat (bron: <https://www.google.com/maps>).

2.2. Geplande werken

De geplande werken concentreren zich voornamelijk in het noordoostelijke, bebouwde deel van het plangebied.

In eerste instantie zullen een aantal gebouwen gesloopt worden (zie figuur hieronder). In de overblijvende gebouwen/ruimtes wordt de vloer uitgebroken, er worden nieuwe nutsleidingen aangelegd en een nieuwe vloer. Algemeen moet hiervoor rekening gehouden worden met een bodemversterking van ca. 30 à 40cm diep. De overige werken in de bestaande gebouwen betreffen voornamelijk renovatie van de bovengrondse delen.

Figuur 5 Plan bestaande toestand, met in het rood de gebouwen die zullen gesloopt worden, het noorden ligt links (bron: initiatiefnemer).

Andere werken waar bodemingrepen mee gepaard gaan zijn verspreid gelegen over het terrein en betreffen (zie rioleringsplan in bijlage voor de exacte positie):

- 1) aanleg van 2 septische putten, met een diameter van ca. 2,5m en een diepte van 2,42 tot 2,52m;
- 2) aanleg van 5 ovale regenwaterputten, 3,3 bij 4,4m groot, 2,10m diep;
- 3) aanleg van een liftput, ca. 3 bij 2m groot, ca. 1m diep;
- 4) optrekken van een nieuw gebouw, niet onderkelderde bodemplaat wordt aangelegd op 30cm diepte, op de plek van gesloopt gebouw;

- 5) plaatselijke uitbreiding van een bestaande kelderverdieping met een trap, ca. 1 bij 4m groot en ca. 2m diep;
- 6) aanleg van een infiltratiesysteem, 53,2m² groot, met een uitgraving tot ca. 55cm diep.
- 7) 22 boringen tot maximaal 150m diep voor warmtepompen, elke boring heeft een maximale diameter van 15cm (rode cirkels op figuur hieronder, de boring is gelegen in het middelpunt van de cirkel).

Daarnaast worden diverse nutsleidingen aangelegd tussen de verschillende nieuwe nutsvoorzieningen. Het plangebied wordt dus niet integraal verstoord; het betreft vooral verspreid gelegen, dikwijls beperkte bodemingrepen van wisselende diepte.

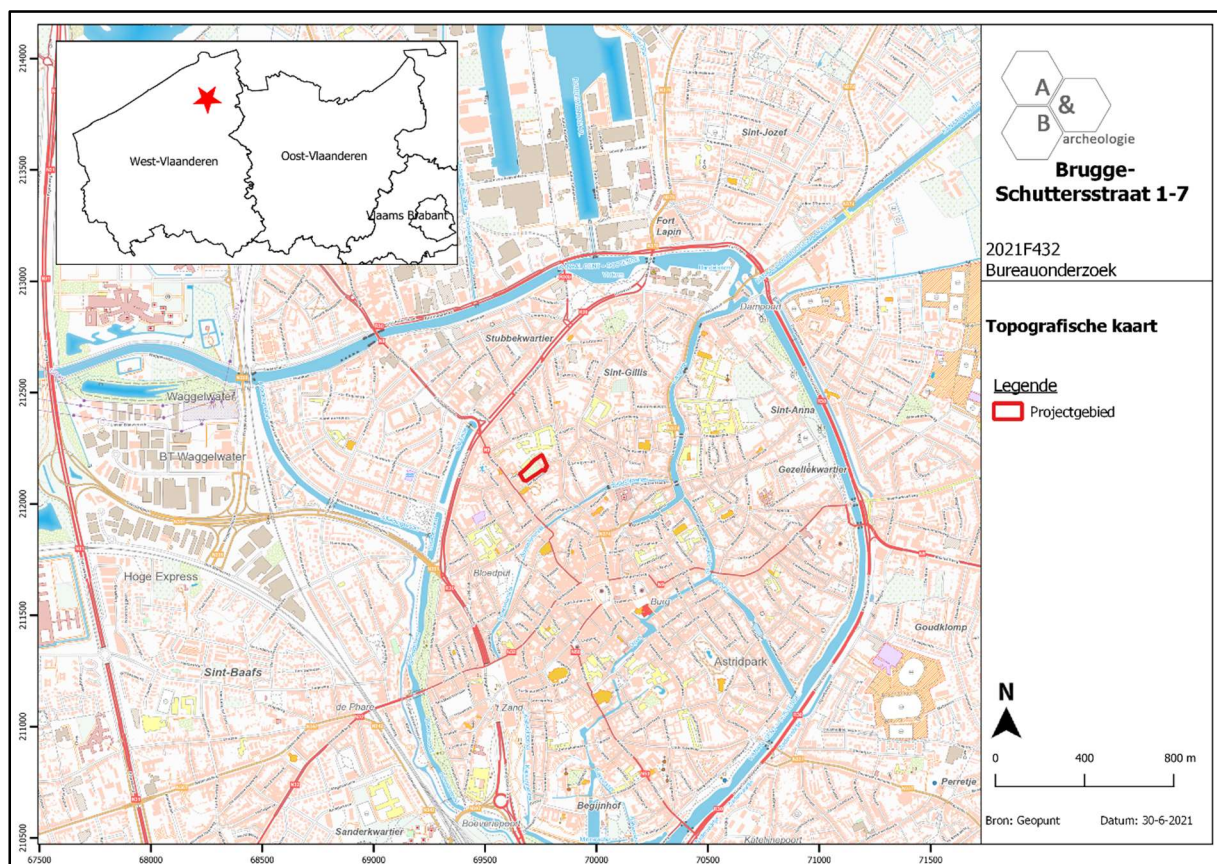

Figuur 6 Uitsnede uit het rioleringsplan (bron: initiatiefnemer).

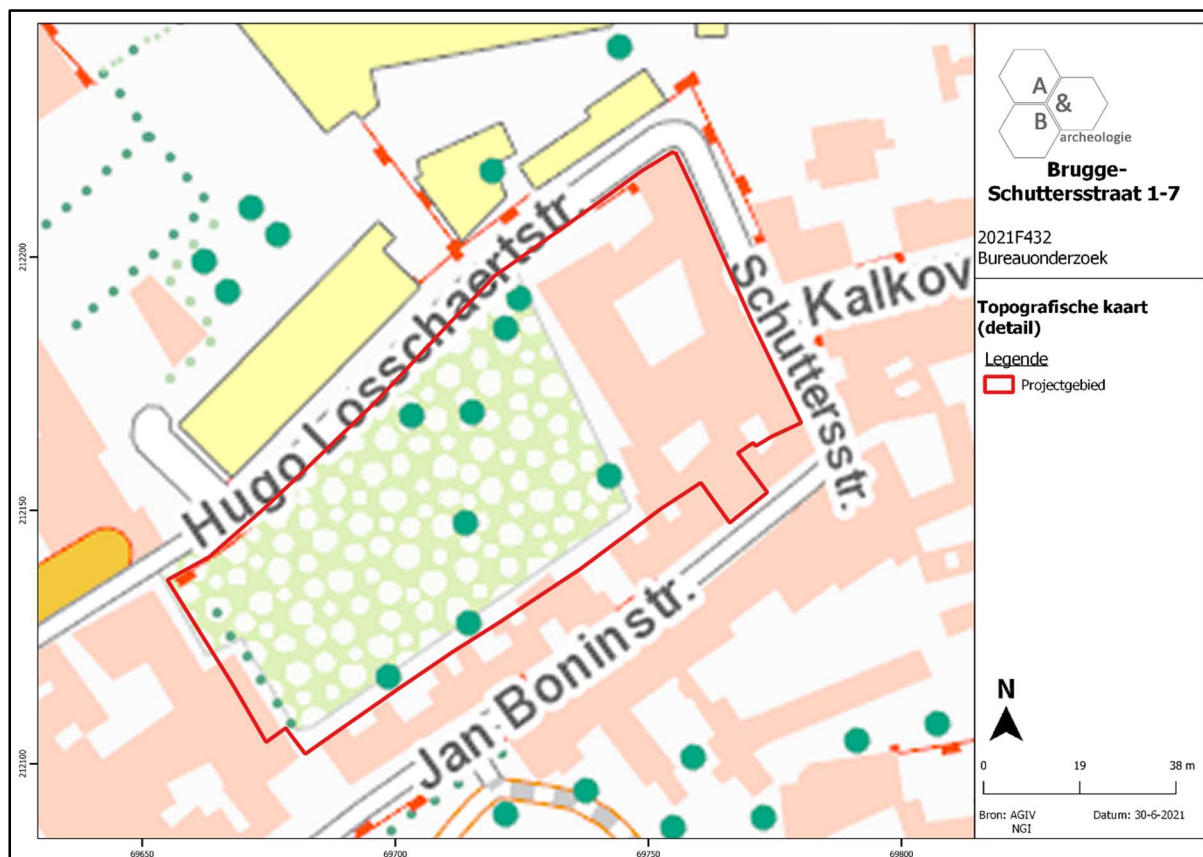
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich in de stadskern van Brugge, zo'n 600m ten noordwesten van de markt en het belfort. Brugge is de hoofdstad van de provincie West-Vlaanderen en bevindt zich in het noordwesten van de provincie. Via de haven van Zeebrugge, een woonkern die behoort tot Lissewege wat een deelgemeente is van Brugge, heeft de stad een uitweg naar de Noordzee. Het plangebied is gelegen in het Ezelstraatkwartier, ten noordwesten van de oudste stadskern, binnen de 2de stadsomwalling (1297-1300). Het bouwblok waarbinnen het terrein is gelegen (Schuttersstraat ten oosten, Hugo Losschaertstraat ten noorden, Jan Boninstraat ten zuiden) bevindt zich iets ten oosten van de Ezelstraat. Dit is de hoofdas van het kwartier en een noordwestelijke uitvalsweg vanuit de stadskern. Via de Kalkovenstraat is de Schuttersstraat verbonden met de Sint-Jorisstraat, een andere hoofdas binnen het kwartier en de noordelijke uitvalsweg vanuit de stadskern. Het plangebied bevindt zich ongeveer centraal tussen beide verkeersassen. Het plangebied wordt aan alle zijden omgeven door straten/bebouwing. Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied gekarteerd als 'Andere bebouwing', met een deel 'Akkerbouw' in het noordwesten; dit laatste komt niet overeen met het huidige gebruik en slaat vermoedelijk op de tuin.

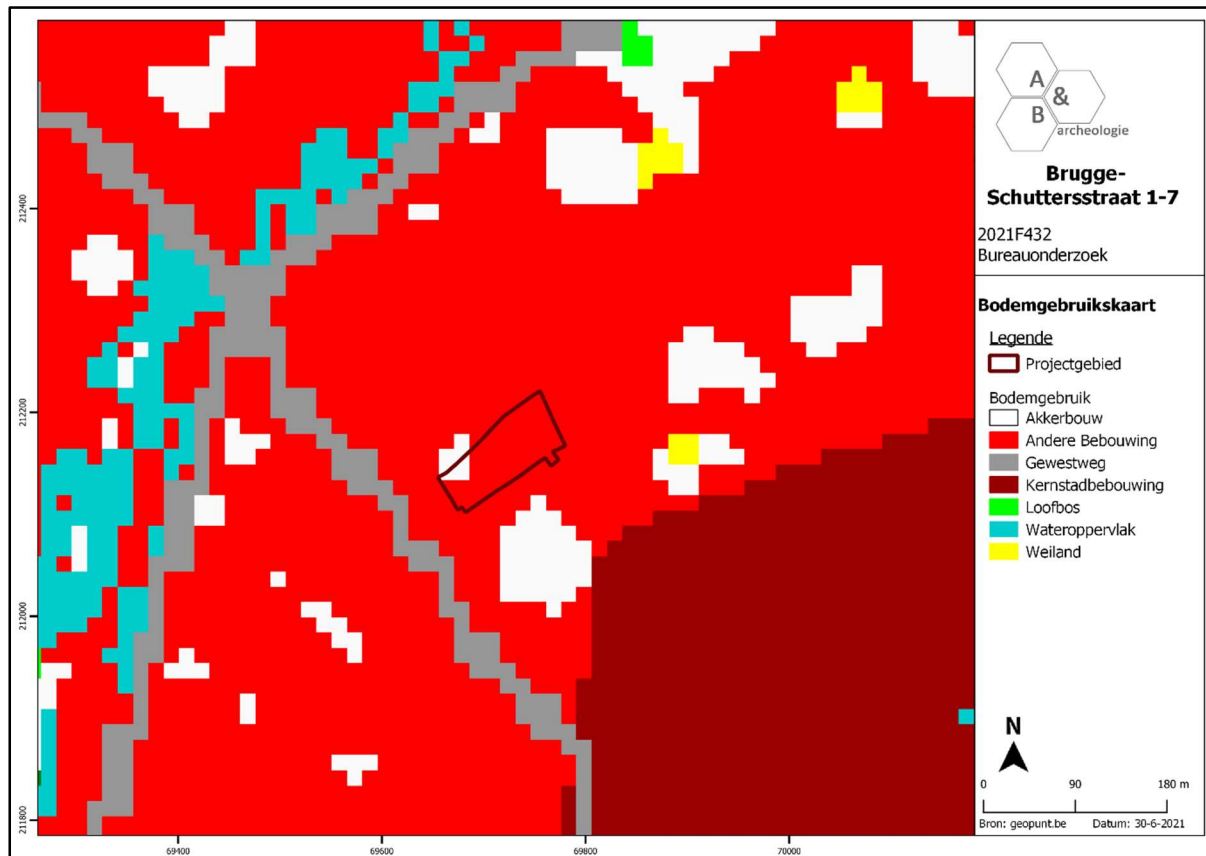
Figuur 7 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 8 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 9 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering⁸

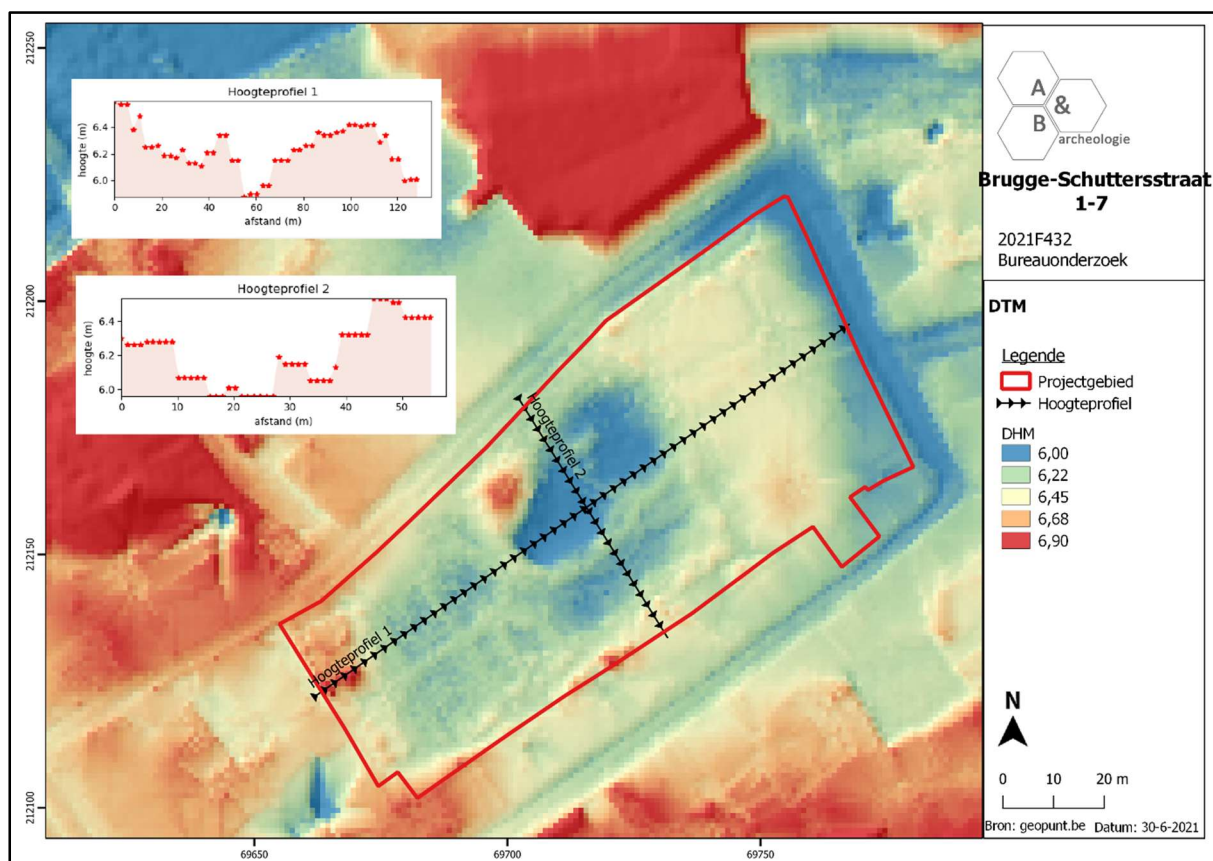
Brugge bevindt zich op de grens van de kustvlakte en de zandstreek. De stad ontwikkelde zich op drie zandruggen aan de Reie, de rivier die als hoofdadere de stad doorkruiste van zuid naar noord, met name van het Minnewater tot aan de Dampoort. Net voor het Minnewater komen de Kerkebeek en de Reie samen. In de Reie vloeiden nog de secundaire waterloopjes Boterbeek, Vuldersreitje en misschien ook de Lane. Van dit geheel is door de eeuwen heen handig gebruik gemaakt voor de water- aan- en afvoer en de opeenvolgende omgrachtingen. De historische kern van Brugge vertoont een eivorm en wordt begrensd door de laatmiddeleeuwse vestinggordel. Door het sterk verstedelijkte landschap valt de oorspronkelijke topografie vaak moeilijk te lezen. De stadsontwikkeling is echter in grote lijnen te volgen aan de hand van het stratenpatroon en het verloop van de Reie. Recente bodemkundige waarnemingen hebben nieuwe inzichten gegeven in de vermoedelijk oorspronkelijke loop van de Reie enerzijds, en in de aanwezigheid van grote natte plekken in de stad anderzijds. Er kon worden aangetoond dat de Groene Rei wellicht het natuurlijke traject van de Reie vertegenwoordigt, terwijl de Kraanrei eerder gegraven lijkt, gebruik makend van enkele bestaande natuurlijke depressies. Bovendien heeft archeologisch onderzoek op verschillende

⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140001>

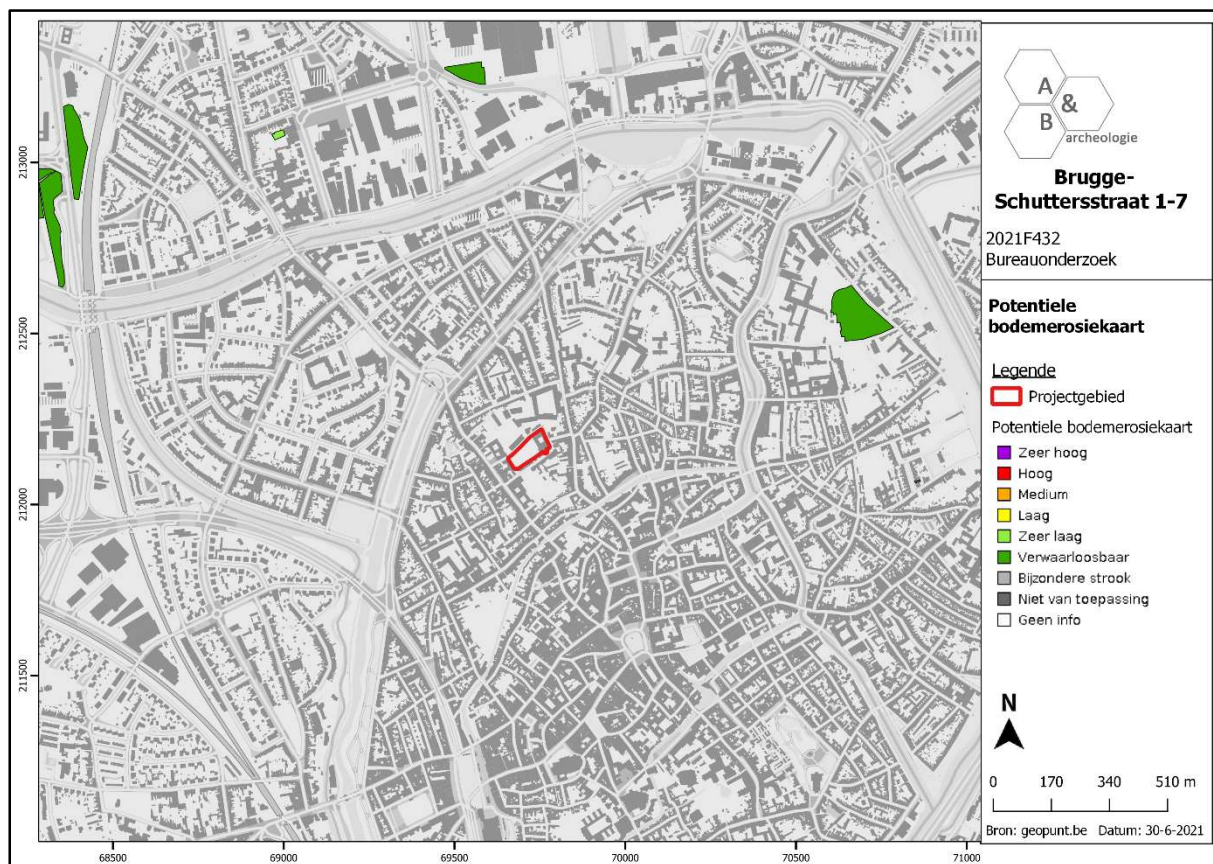
plaatsen kunnen vaststellen dat de Reie - weliswaar een kleine beek, maar uitwaterend in een getijdengeul - over een brede overstromingszone beschikte. Het plangebied bevindt zich buiten de invloedssfeer van de Reie. De kernstad van Brugge is gelegen op een iets hogere, westoost georiënteerde opduiking in het landschap, het plangebied ligt daar ten noorden van, op lagere gronden. Het maaiveld op het plangebied bevindt zich tussen ca. +6,00m en +6,50m TAW, met de laagste waarden centraal op het terrein.. De potentiële bodemerosiekaart toont, gezien de ligging in stadscontext, dat er geen informatie beschikbaar is voor het projectgebied.

Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

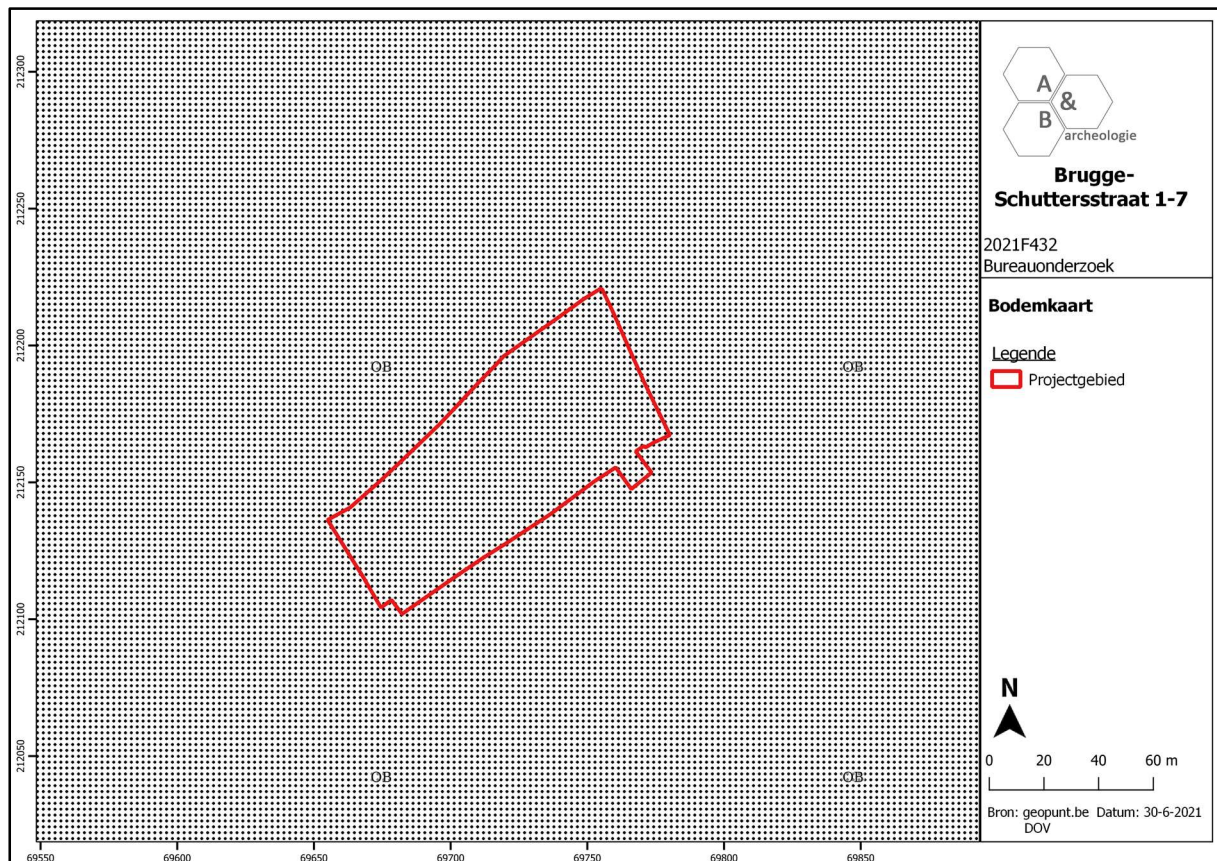
Figuur 12 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

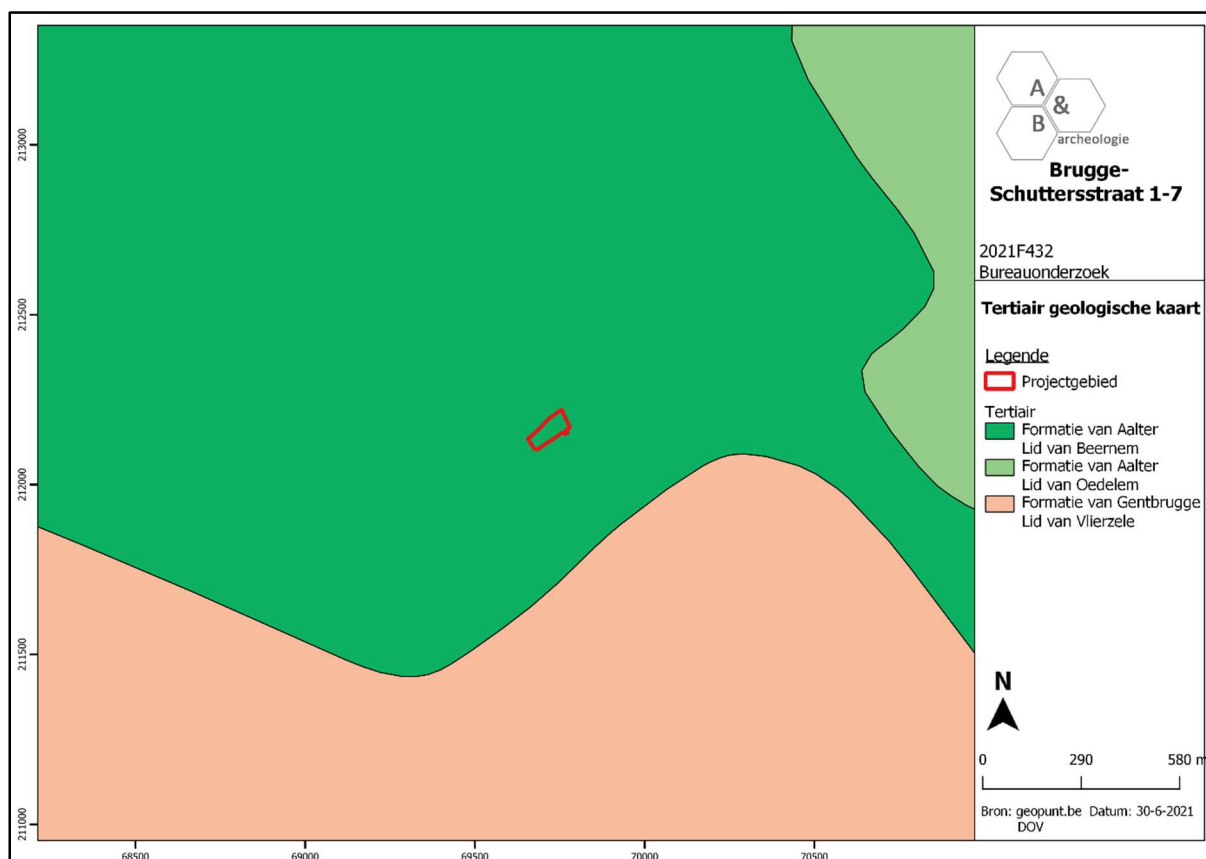
Het plangebied wordt gekarteerd als OB. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in de bebouwde zone (OB) zijn daar een voorbeeld van. Ten noorden sluit Brugge aan op de kustpolders, ten zuiden op de zandstreek. Het plangebied behoort net nog tot de zandstreek (zie ook 2.3.4.).

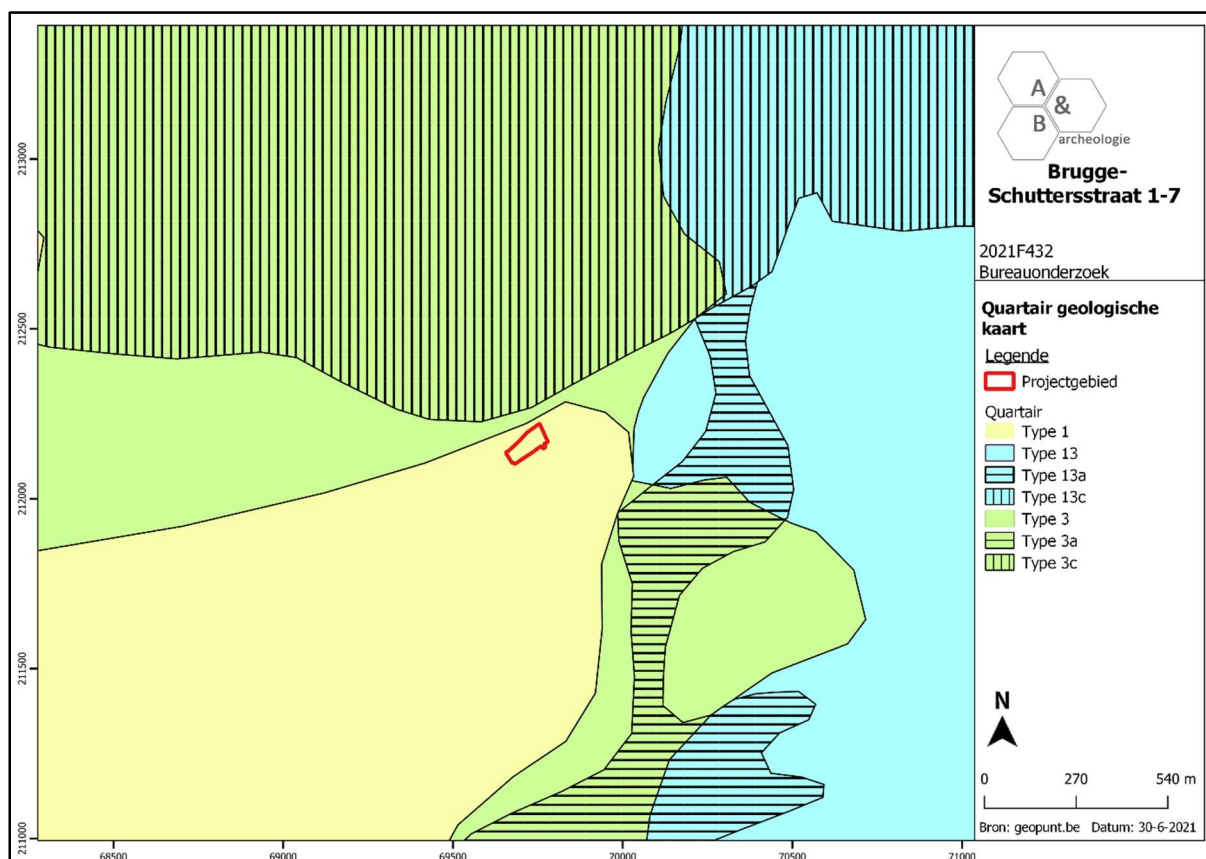
Figuur 14 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Aalter, meer bepaald het Lid van Beernem: grijsgroen zand, kleihoudend, kleilaagjes, zandsteen (veldsteen), weinig kalkhoudend, glauconiet- en glimmerhoudend. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). Net ten noorden duiden de types 3c en 13c op gronden behorend tot de kustpolders. De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 15 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

1	
ELPw en/of HQ	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
	HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Figuur 17 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁹

- Algemeen

Over het pre-middeleeuwse Brugge is een beperkte hoeveelheid informatie beschikbaar. De vroegste sporen gaan terug tot de steentijd. Vooral uit het neolithicum zijn gegevens beschikbaar, zoals enkele gepolijste bijlen en een klokbeker. Aardewerk uit de ijzertijd werd op enkele plaatsen in de Brugse binnenstad aangetroffen. Het Romeinse Brugge is gedurende vele jaren het onderwerp van discussie geweest. In elk geval is er het tracé van een weg die van west naar oost de historische kern doorsnijdt en de Brugse Burg dwarst. Uit recent archeologisch onderzoek blijkt dat er vermoedelijk geen sprake is van een militair of administratief centrum (zoals Oudenburg en Aardenburg). De site Fort Lapin (iets ten noorden van de historische kern) heeft een uitzonderlijk karakter dat te maken heeft met handel, terwijl de overige schaarse vindplaatsen niet afwijken van wat men mag verwachten van de doorsnee Romeinse bewoning tijdens het Hoge Keizerrijk in de Zandstreek. Vondsten uit de laat-Romeinse tijd en de vroege middeleeuwen zijn bijzonder schaars in de Brugse historische kern. Van het vroegmiddeleeuwse Brugge is ook in de geschreven bronnen nauwelijks iets terug te vinden. Toch werden bij archeologisch onderzoek in het ruimere gebied rond Brugge vanaf de 6de-7de eeuw op verschillende plaatsen nederzittingsresten aangetroffen, vaak langs de Romeinse weg van Oudenburg naar Aardenburg. Vanaf het midden van de 9de eeuw komen de eerste vermeldingen van de naam 'Brugge' voor. Brugge vertoont verwantschap met het Scandinavische *bryggja*, wat steiger of aanlegplaats betekent. Deze plek wordt gesitueerd bij de Burg en het latere marktplein. Verschillende vermeldingen wijzen er op dat er ten laatste in de eerste helft van de 10de eeuw een handelsnederzetting met een haven tot ontwikkeling is gekomen. De oudste munten suggereren dat Brugge al van in het derde kwart van de 9de eeuw een centrumfunctie vervulde voor de streek. Door de overbrenging van de relieken van de Heilige Donaas uit Torhout werd Brugge tenslotte ook het belangrijkste cultuscentrum in de kustregio. De vroege nederzetting bevatte twee kerken en verschillende bewoningskernen: de omgeving van het huidige Simon Stevinplein, waar vermoedelijk de eerste markt gelokaliseerd was, en de Oude Burg. De vroegmiddeleeuwse nederzetting beschikte ongetwijfeld ook over een eigen haven, wellicht in de buurt van de huidige Spiegelrei. Het bestuurlijk centrum of castrum is te zoeken op de Burg, waar de Vlaamse graaf resideerde en waar zich ook de grafelijke Sint-Donaaskerk bevond. Het castrum werd achtereenvolgens begrensd door wellicht twee grachtfasen met wal en ophoging en later een vierkante muur met torens. Het zogenaamde groot vierkant is een zone binnen de vroegste nederzetting, begrensd door de natuurlijke Groene Rei en Sint-Annarei, de gegraven Kraanrei en de depressie van de Spiegelrei, waar zich het maritieme handelskwartier kan bevonden hebben. Tegen het begin van de 12de eeuw tekenen de contouren van Brugge, als stad in wording zich duidelijker af. Dit hebben we te danken aan Galbert van Brugge, die de stad beschrijft in 1127. Hij maakt melding

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140001>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14689>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10167>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10178>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10184>.

van de eerste stadsgrachten en wallen, van stadspoorten, een burchtcomplex met klooster, een marktplein en vijf kerken. De eerste stadsomwalling kwam in 1127-1128 tot stand na de moord op graaf Karel de Goede. Het grootste deel van deze omwalling is nog in het actuele grondplan van Brugge bewaard gebleven. Men had maximaal de bestaande waterlopen in het verdedigingssysteem opgenomen. De omwalling bestond uit een gracht, palissades en rudimentaire stadspoorten. De combinatie van de vorming van het Zwin (1134), de economische aantrekkingskracht van het graafschap Vlaanderen en ontwikkeling van de Europese maritieme handel leiden er toe dat Brugge zich in de 13de en 14de eeuw ontwikkelt tot één van de grootste handelsmetropolen van Europa en tot een belangrijke internationale geldmarkt. Vanaf de 14de eeuw komt daar dan nog de aanwezigheid van het Bourgondische Hof in het Prinsenhof bij, die een sterke stimulans vormt voor kunst en cultuur. Dit alles leidt tot een sterke aangroei van de stadsbevolking en het ontstaan van nieuwe wijken buiten de eerste stadsomwalling. De grote bevolkingstoename leidt tot het bebouwen van braakliggende terreinen. Enkele percelen worden bouwrijp gemaakt en opgehoogd. Al op het einde van de 13de eeuw is de aanleg van een tweede, veel ruimere stadsomwalling noodzakelijk geworden. Deze stadsomwalling bestaat aanvankelijk uit een dubbele gracht, een aarden wal met houten palissade en negen stenen poorten. Het archeologisch onderzoek van de laatste 35 jaar heeft in de Brugse historische kern, wat de late middeleeuwen betreft, vooral informatie aan het licht gebracht over een aantal ambachten. Het gaat hierbij om de pottenbakkers aan de Potterierei en Spinolarei, de leerlooiers aan de Garenmarkt en de Eekhoutstraat en de textielververs aan de Verversdijk. Het sociaal-religieus landschap van Brugge is indrukwekkend en archeologisch ook al aan bod gekomen. Allerhande liefdadigheidsinstellingen (godshuizen), passantenhuizen, hospitalen, kloosters, ... vonden er een onderkomen. Na de godsdiensttroebelen kwamen er nog enkele ordes bij zoals de jezuïeten, kartuizerinnen, Vanaf de 16de eeuw is de internationale rol van Brugge uitgespeeld. Het bevolkingsaantal daalt sterk. In 1614 wordt, tijdens het Twaalfjarig Bestand, een aanvang genomen met het omvormen van de tweede omwalling tot een gebastioneerde vesting.

- **Siteniveau**

Het plangebied behoort tot het zgn. Ezelstraatkwartier. Dit kwartier, genoemd naar zijn centrale poort en handelsstraat die vermoedelijk ontstaan is circa 1200, beslaat een oppervlakte van 42 hectare. De Ezelstraat begint bij van het einde van de Sint-Jacobstraat met de Ezelpoort van de eerste omwalling, de Ezelbrug over de rei en leidt naar de Ezelpoort van de tweede stadsomwalling bij de uitvalsweg naar Oostende. Bestuurlijk en militair hoort het kwartier tot het zestedeel van Sint-Jacob en kerkelijk hangt het af van de in 1240 gestichte Sint-Jacobsparochie, afgesplitst van die van Sint-Salvator, en met een kerk in de oudste kern.

Het stratenpatroon rond en nabij het plangebied (Schuttersstraat, Hugo Losschaertstraat, Jan Boninstraat, Kalkovenstraat) is reeds af te lezen op de oudste cartografische bronnen.

De Schuttersstraat was voorheen gekend als "*Bachten Schermers*"; de huidige benaming verwijst net als voorheen naar de voormalige nabijheid van de schuttersgilde zogenaamd "*Oudhof*", tot circa 1870 gelegen aan de Sint-Jorisstraat.

De Hugo Losschaertstraat is vernoemd naar de verder ongekende Hugo Losschaert; de straatnaam werd voor het eerst gebruikt in 1305. Op de kaart van Marcus Gerards (1562) wordt de straat

getekend als smalle, volledig ommuurde straat met op de hoek met de Schuttersstraat een imposant huis met traptoren. Sinds 1668 wordt ze deels gedomineerd door kerk en klooster van de theresianen (ten noorden van de straat, aan het Achiel Van Ackerplein). In 1883 vestigen deze theresianen zich op het plangebied, in het klooster op de hoek met de Schuttersstraat, ten zuiden van de Hugo Losschaertstraat.

De Jan Boninstraat is vernoemd naar Jan Bonin, lid van een aanzienlijk geslacht uit de 13de tot 14de eeuw. De oostelijke straatzijde is sinds de 17de eeuw gedomineerd door de bakstenen, door spaarvelden verdeelde tuinmuur van het karmelietenklooster. De straat heeft van oudsher uitsluitend een woonfunctie; de huidige bebouwing klimt op tot de 16de en 17de eeuw.

Het plangebied is duidelijk herkenbaar op een geschilderd plan van eind 15de-begin 16de eeuw, omgeven door bovenvermelde straten. De situatie is dan al vergelijkbaar aan de huidige: bebouwing langs de Schuttersstraat en de Jan Boninstraat, en mogelijk ook enkele huizen langs de zuidzijde van de Hugo Losschaertstraat die deel uitmaken van het plangebied. De rest van het plangebied is onbebouwd en in gebruik als tuin die via een muur afgescheiden is van de Hugo Losschaertstraat.

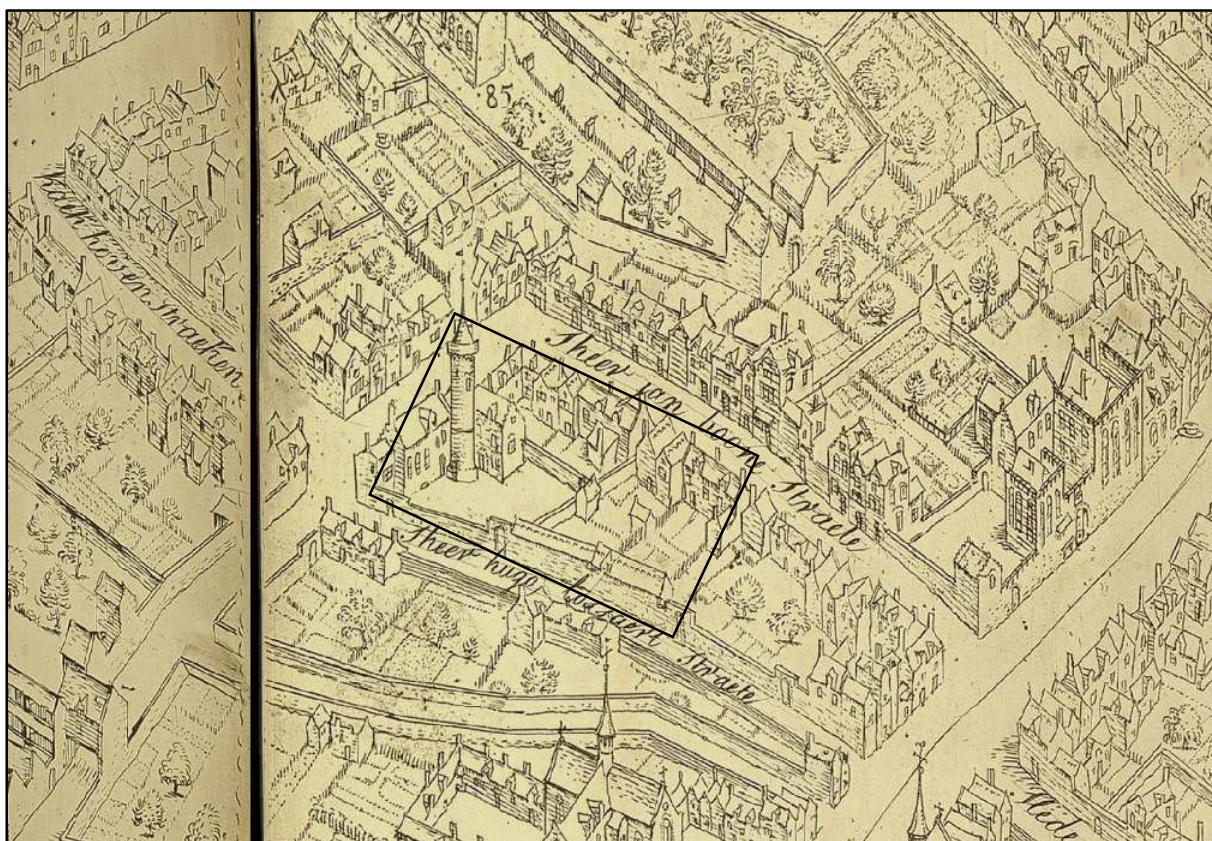

Figuur 18 Aanduiding van het plangebied op een geschilderd plan van eind 15de-begin 16de eeuw (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>). Het noorden bevindt zich links onderaan. Op de voorgrond is Ezelpoort van de 2de stadsomwalling te zien.

Figuur 19 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Jacob van Deventer uit 1560 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>).

Het plan van Marcus Gerards uit 1562-1563 is het meest gedetailleerd: centraal langs de Schuttersstraat wordt een gebouw met toren aangeduid, langs deze straat en de Jan Boninstraat is er lintbebouwing te zien. Langs de Hugo Losschaertstraat scheidt een muur het plangebied af van deze straat, en in het noordwesten van het plangebied worden binnen de muur, aan de kant van de Hugo Losschaertstraat een aantal gebouwen weergegeven. Deze gebouwen blijven terugkomen op de plannen tot en met een kaart van 1709; vanaf de Ferrariskaart (ca. 1777) worden ze niet meer afgebeeld. Op de kaart van Marcus Gerards wordt het onbebouwde binnengebied via een enkele muren opgedeeld in een aantal afgescheiden blokken; vermoedelijk waren het tuinzones die behoorden tot de aangrenzende woningen. De Sanderuskaart uit 1641 toont een gelijkaardige situatie als de kaart van Marcus Gerards, het gebouw met de toren wordt nog steeds afgebeeld. Het is niet af te leiden of dit gebouw op de Ferrariskaart nog aanwezig is; het plangebied is op dat moment bebouwd langs de Schuttersstraat en de Jan Boninstraat, de rest van het terrein is in gebruik als tuin. In de loop van de 19de eeuw vestigen de zusters Theresianen zich binnen de gebouwen van het plangebied en komen de huidige kloostergebouwen tot stand. Sinds eind 19de eeuw lijkt er niet veel gewijzigd aan het gebouwenbestand en de invulling van het terrein.

Figuur 20 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Marcus Gerards uit 1562-1563 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksonder.

Figuur 21 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Guicciardini uit 1581 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksonder.

Figuur 22 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Sanderus uit 1641 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksonder.

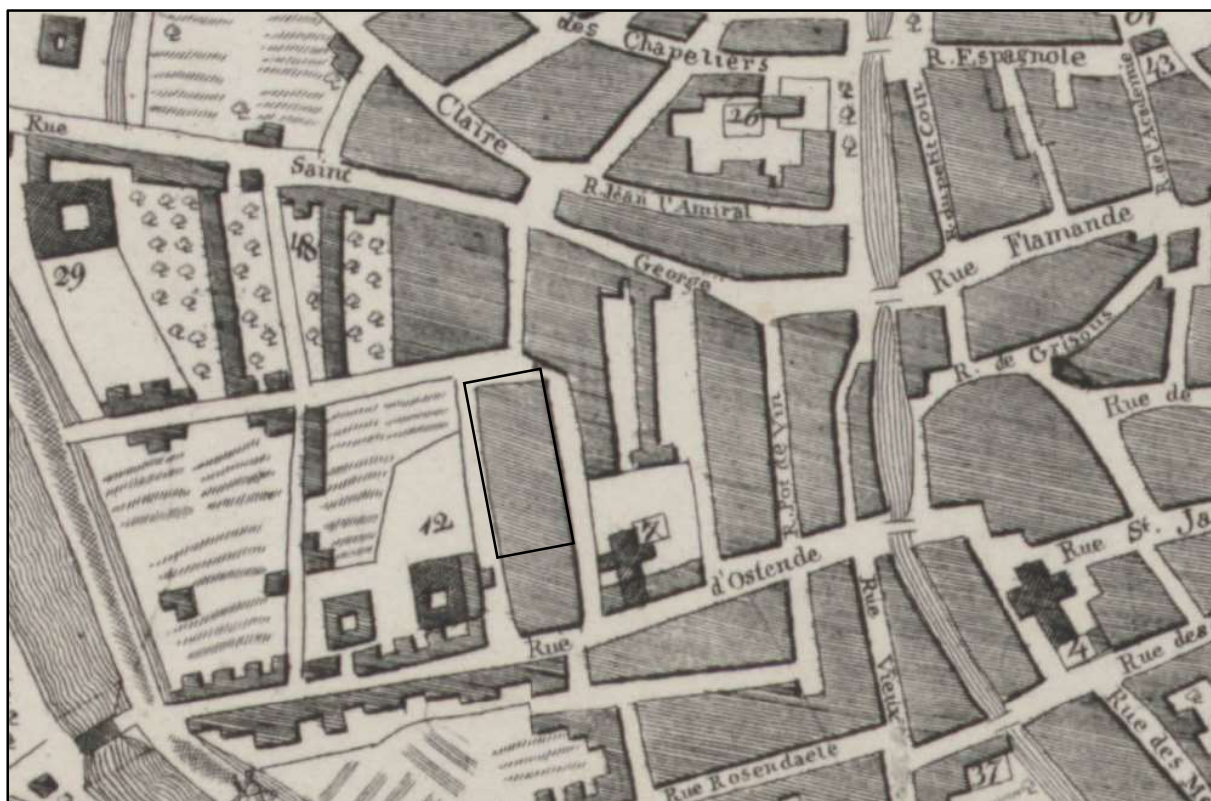
Figuur 23 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van F. De Wit uit 1709 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksonder.

Figuur 24 Benaderende aanduiding van het plangebied op de Ferrariskaart uit 1777 (bron: geopunt.be). De projectie moet iets naar het noorden opschuiven.

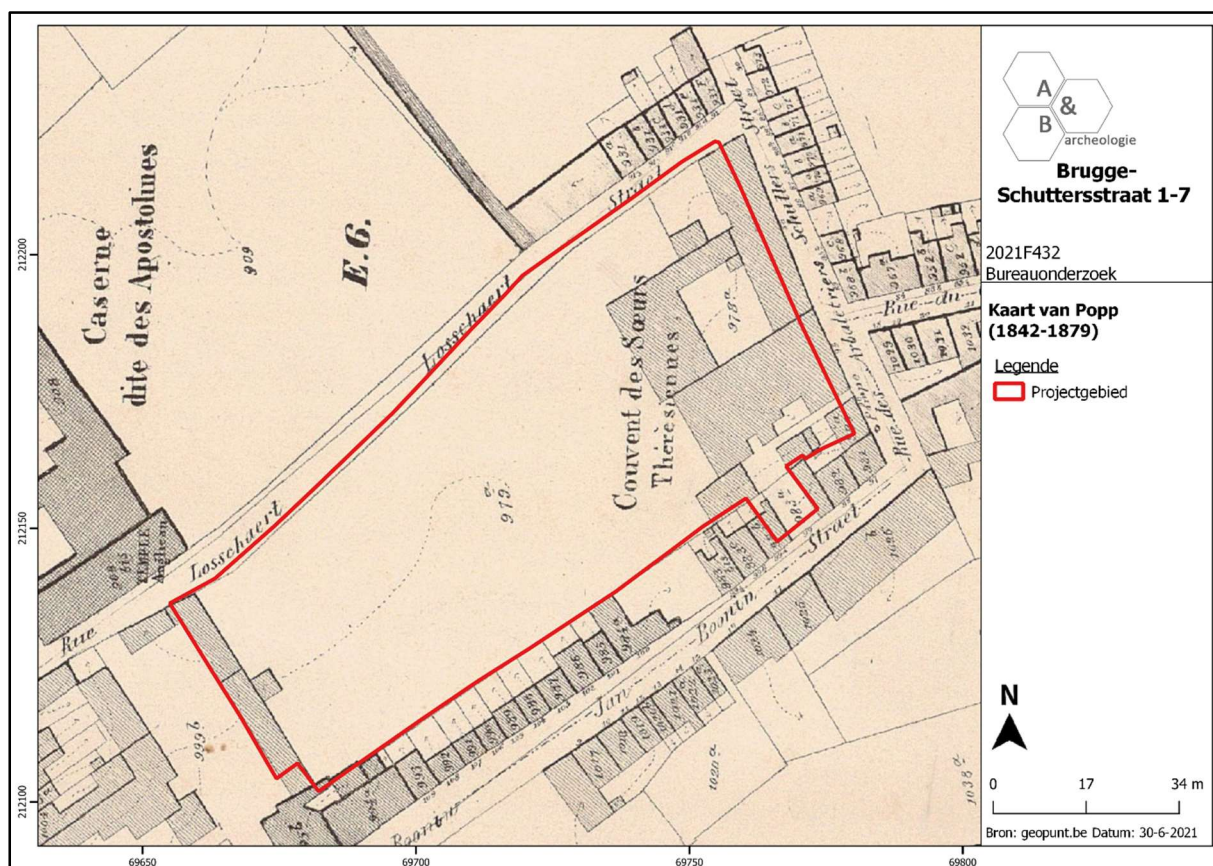
Figuur 25 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van C. Janssens uit 1777 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksboven.

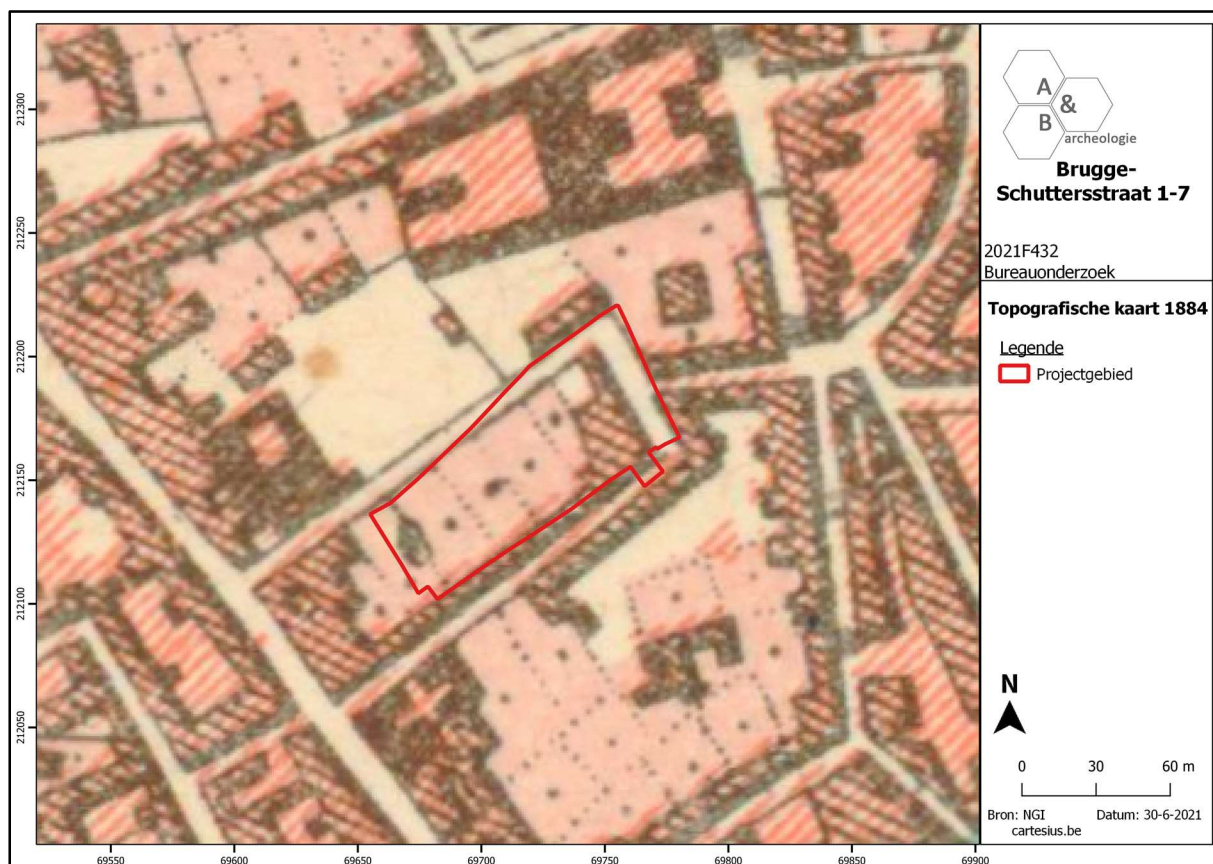
Figuur 26 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Charles Senefelder uit 1820 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksboven.

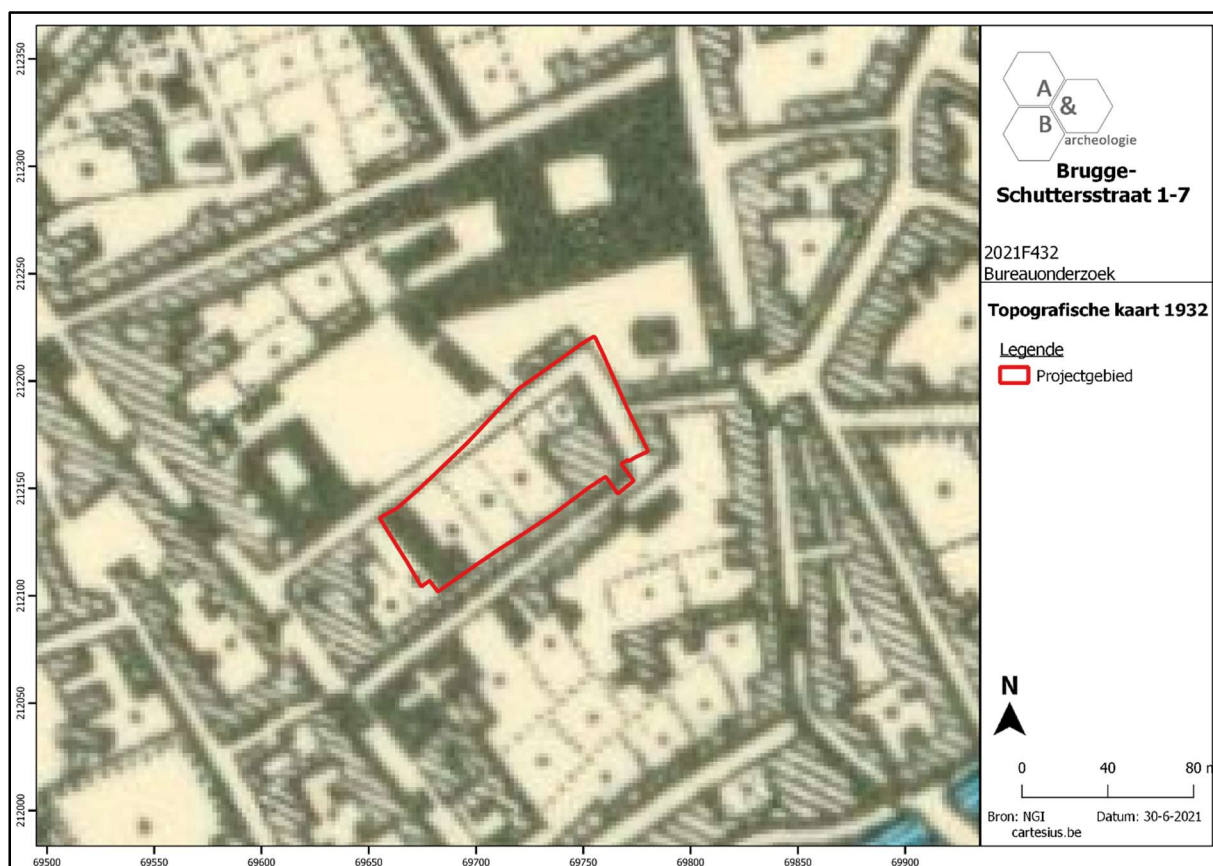
Figuur 27 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van W. Crowe uit 1850 (bron: <http://www.kaartenhuisbrugge.be>), het noorden bevindt zich linksboven.

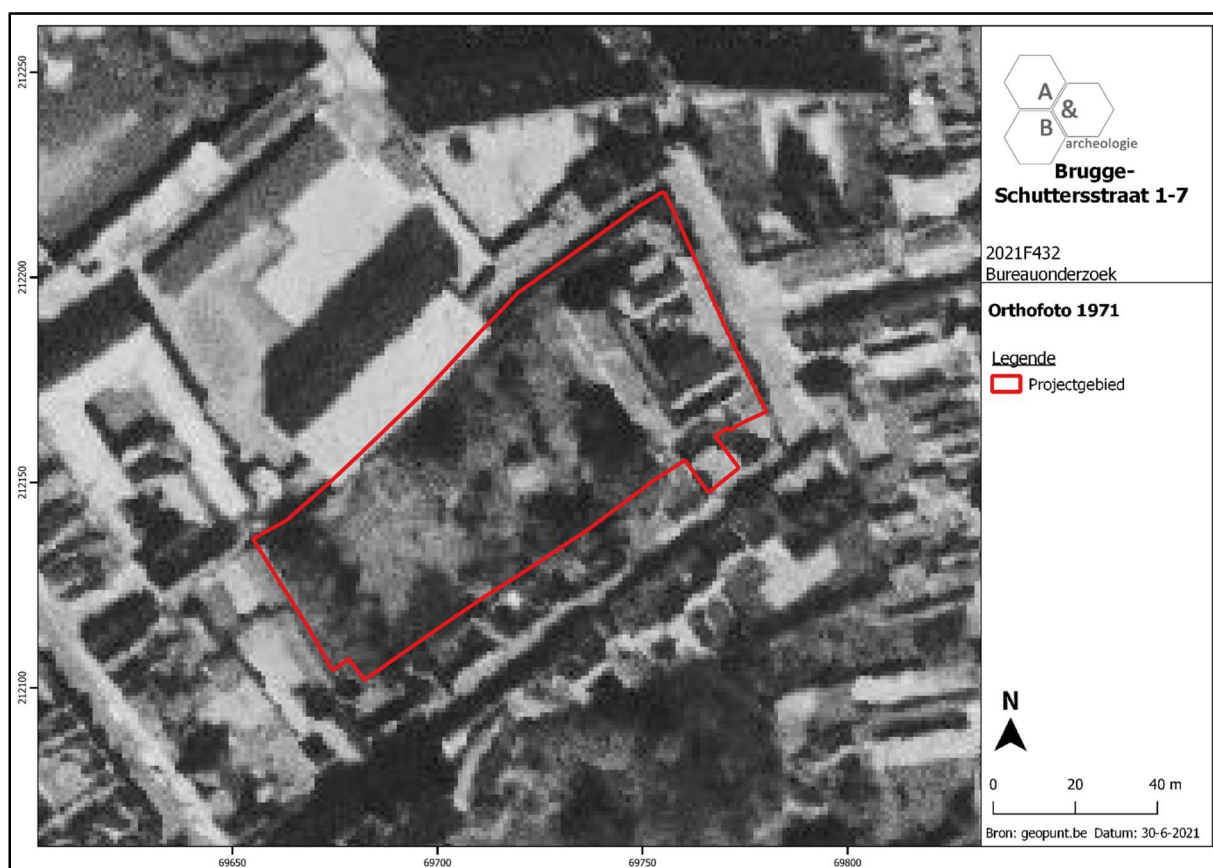
Figuur 28 Aanduiding van het plangebied op de Poppkaart uit 1865 (bron: geopunt.be).

Figuur 29 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

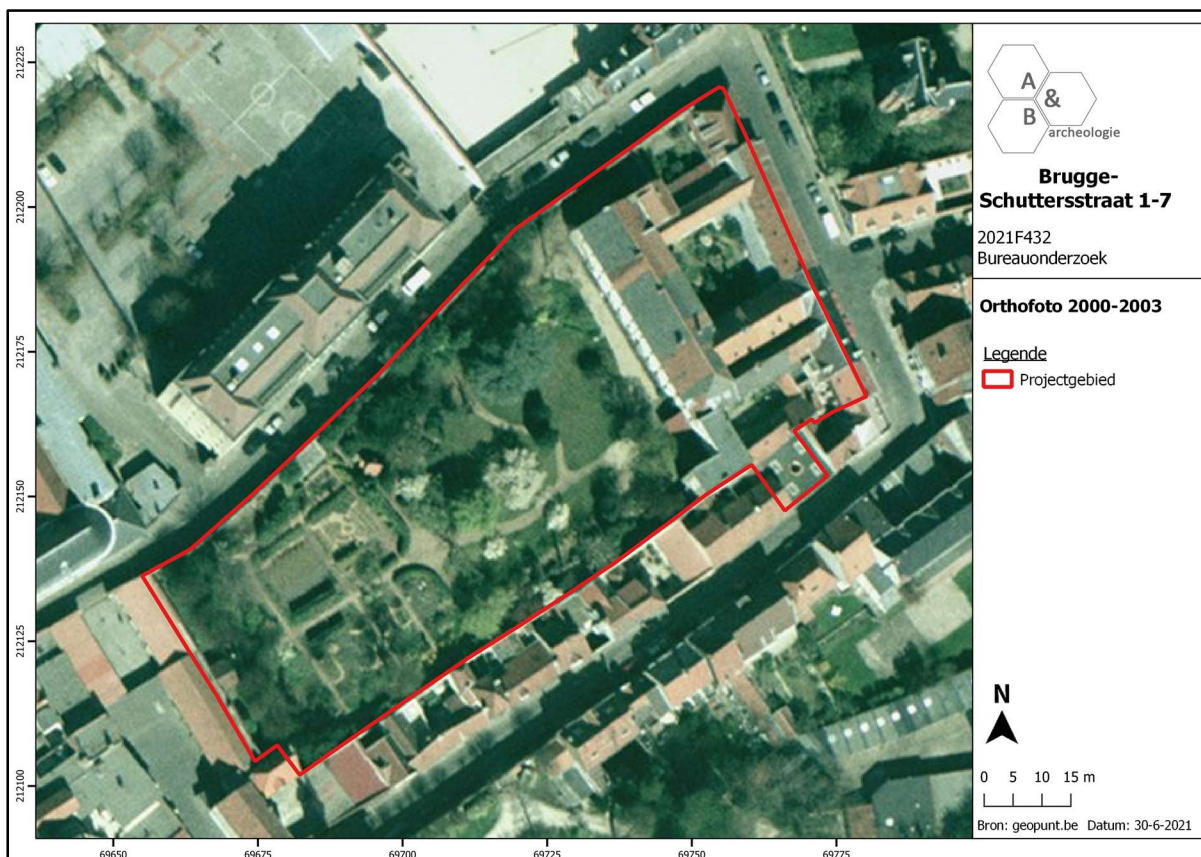
Figuur 30 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart van 1932 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 31 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 32 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 33 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

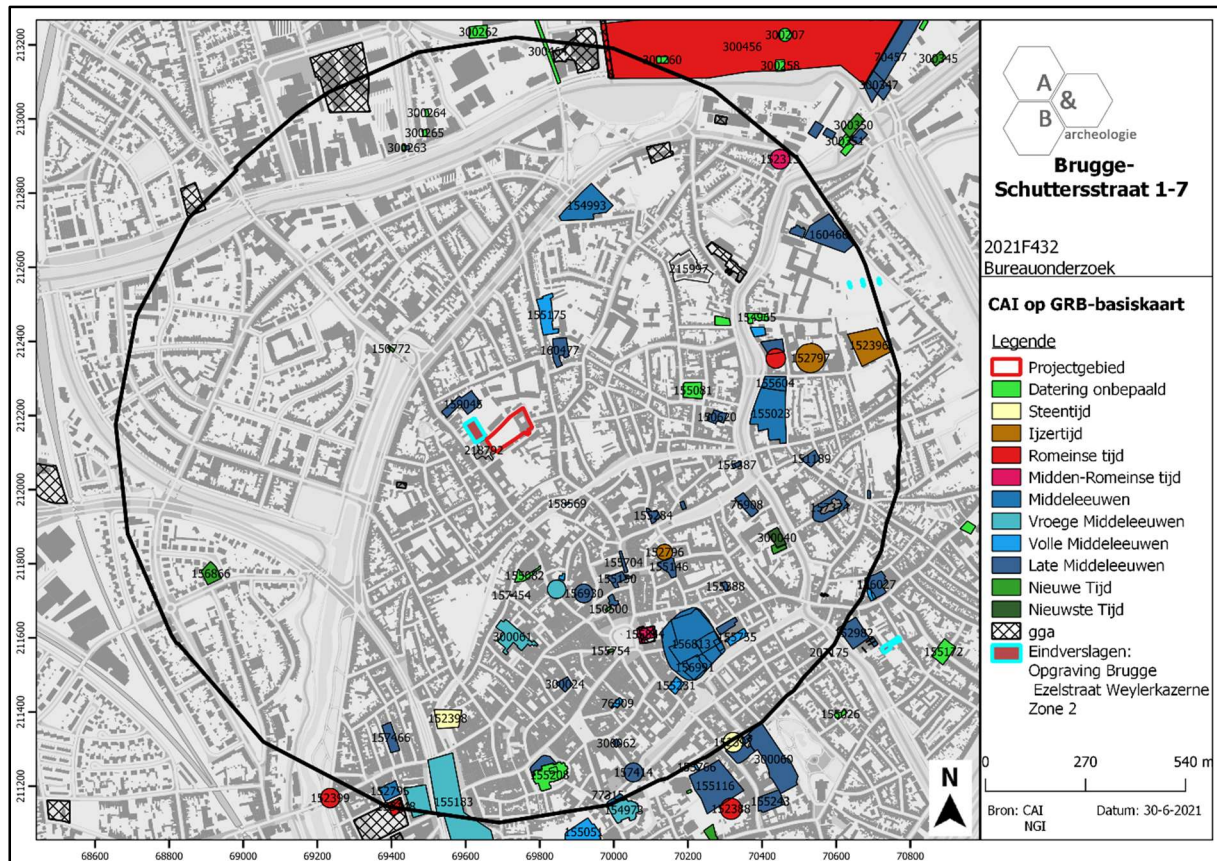
Met betrekking tot het plangebied zijn er nog een aantal interessante historische gegevens/veronderstellingen, die werden aangeleverd door Raakvlak, waarvoor dank:

- 8) Op de Poppkaart uit 1865 (zie figuur 27) wordt er ten noorden van de Hugo Losschaertstraat een gracht aangeduid, loodrecht op deze straat. Op basis van historische documenten zou deze gracht initieel verder zuidwaarts doorgelopen hebben, doorheen het plangebied, en moet hier ergens een sas/sluisconstructie te situeren zijn.¹⁰
- 9) Ter hoogte van het plangebied, aan de zijde van de Schuttersstraat, was er midden 15de eeuw een 'stove'/badhuis. Dit kan afgeleid worden uit officiële documenten, nl. boetes voor overlast die werden uitgeschreven door de het stadsbestuur.

¹⁰ COORNAERT, 1982.

2.5. Archeologische situering

In de Brugse binnenstad zijn reeds meerdere archeologisch onderzoeken uitgevoerd, maar op het plangebied vond volgens de CAI (Centrale Archeologische Inventaris) nog geen archeologische waarneming plaats. Wel zijn er enkele CAI Locaties gekend in de onmiddellijke omgeving.

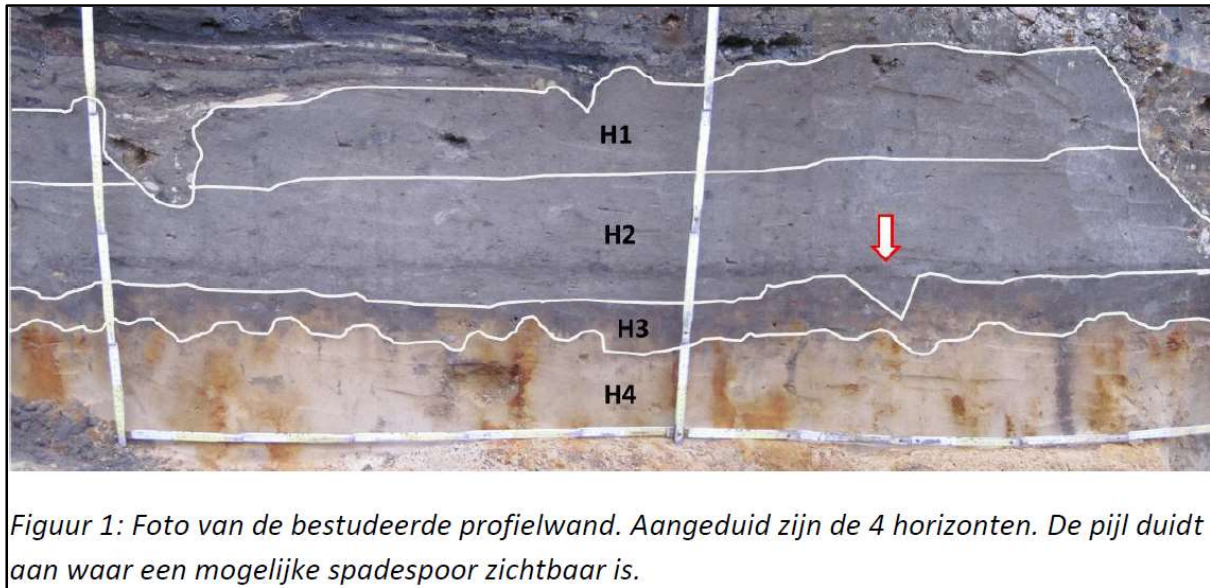

Figuur 34 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

- CAI Locatie 218792 (net ten westen het plangebied, in hetzelfde bouwblok begrensd door de Hugo Losschaertstraat in het noorden en de Jan Boninstraat in het zuiden): bij een proefsleuvenonderzoek in 2011 werd vastgesteld dat onder een ophogings- en puinpakket van ca. 1,40 tot 1,50m dik een goedbewaard archeologisch niveau aanwezig was, waarin laatmiddeleeuwse sporen werden aangetroffen (2 waterputten, 1 mestkuil). De zandige moederbodem werd 30cm dieper aangetroffen.¹¹ Op deze zelfde locatie (Ezelstraat 42-44) werd in 2014 een kleine opgraving uitgevoerd door Raakvlak, waarbij begraven ploeglagen met spadesteken werden aangetroffen, vanaf ca. 1m onder het maaiveld; de bovenste meter bestond uit verstoorde grond met bouwafval.¹²

¹¹ <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/2207/ROEV2207-001.pdf>

¹² RAAKVLAK, 2014. Met dank aan Frederik Roelense voor de aanlevering van deze gegevens.

Figuur 1: Foto van de bestudeerde profielwand. Aangeduid zijn de 4 horizonten. De pijl duidt aan waar een mogelijke spadespoor zichtbaar is.

Figuur 35 Bodemprofiel geregistreerd bij de opgraving aan de Ezelstraat 42-44 in 2014 (bron: RAAKVLAK, 2014).

- CAI Locatie 15904 (ten noorden van de Hugo Losschaertstraat): Elisabethklooster, dat reeds in de 15de eeuw vermeld wordt. In 1518 wordt het klooster omgevormd tot een school voor arme meisjes. De school krijgt de bijnaam "De arme Maagdekens". Bij een proefsleuvenonderzoek in 2011 werden bakstenen funderingsresten teruggevonden van de school en het klooster. Enkele bijzondere vondsten wijzen op de aanwezigheid van de arme meisjes: spinschijfje en vingerhoedje. Het oostelijk deel van het terrein werd wellicht gebruikt als tuin.
- CAI Locatie 220156 (niet aangeduid op het plan hieronder, net ten noorden van de Hugo Losschaertstraat, tussen het plangebied en CAI Locatie 15904): in 2013 voerde Raakvlak een beperkt archeologisch proefonderzoek met ingreep in de bodem uit naar aanleiding van de geplande realisatie van een ondergrondse parking. Het onderzoek bestond uit 1 kleine sleuf en 5 proefputten. Ca. 55cm onder de verharding bevindt zich een ophogingspakket of afval laag bestaande uit vettig (donker)grijs zand met een vrij organische component. Op basis van de vrij grote hoeveelheid aardewerk en enkele metaaldetectievondsten die hierin werd teruggevonden kan dit pakket gedateerd worden in de late middeleeuwen, meer bepaald tussen 1350 en 1550. Gelet op de eerder ruime accumulatieperiode wordt deze laag geïnterpreteerd door Raakvlak als een geleidelijke ophogingslaag en niet als een eenmalige dump. De ophogingslaag is ontstaan in stedelijke context, maar in onbebouwd gebied, een tuinderij of achtergebied. Slechts in één werkput kon zeer lokaal de quartaire laag (moederbodem) bereikt worden op een diepte van 1,95m ten opzichte van de verharding (ongeveer +4,15m TAW). Het Pleistoceen zand werd aangesneden onmiddellijk onder het laatmiddeleeuwse ophogingspakket. Door de hoge grondwaterstand is er bij dit vooronderzoek niet onder de middeleeuwse ophogingslaag gekeken, waardoor er ook geen sporen zijn aangetroffen die ouder zijn dan deze ophogingslaag. Helemaal aan de noordkant van het plangebied werd in de proefput een brede, diepe kuil aangesneden die gevuld was met grote hoeveelheden recent bouwpuin zoals industrieel vervaardigde bakstenen en dakpannen. De bodem bleek verstoord te zijn tot een diepte van 1,80m ten opzichte van de

verharding. Dit spoor kan geïnterpreteerd worden als uitbraakspoor: het kan in verband gebracht worden met de afbraak van gebouwen die behoord hebben tot de Weylerkazerne. Hieruit concludeerde Raakvlak dat, naar analogie met deze proefput, de bodem over de ganse strook waar het vroegere kazernegebouw stond, hoogstwaarschijnlijk verstoord zal zijn. Deze verstoring beperkte zich tot de middeleeuwse ophogingslaag. Op basis van deze vaststellingen adviseerde Raakvlak geen vervolgonderzoek. Gezien de recente verstoring niet door de middeleeuwse ophogingslaag heen is gegaan, betekent dit dat oudere sporen onder de ophogingslaag wel bewaard kunnen zijn gebleven. Het is evenmin uit te sluiten dat zich in dit onbebouwde gebied sporen kunnen bevinden van afvalkuilen of waterputten gerelateerd aan bewoning langs de omringende straten, klooster, (militair) hospitaal of kazerne die wel een relevante context bieden. Ook begravingen zijn niet uit te sluiten.

Aansluitend bij deze CAI Locatie werd op hetzelfde terrein in 2019 een tweede proefputtenonderzoek uitgevoerd, door BAAC Vlaanderen. De vijf proefputten leverden slechte een handvol sporen op met daarbij gepaard gaand een gemiddelde hoeveelheid archeologisch materiaal. Het grote merendeel van dit materiaal kan echter gelinkt worden aan één ophogingspakket dat dateert uit de late middeleeuwen (plaatselijk aangetroffen vanaf ca. 50cm onder het huidig maaiveld). Een zeer kleine hoeveelheid materiaal kan gelinkt worden aan een cultuurlaag en greppels die mogelijk dateren uit de 10de-12de eeuw. Oudere bewoningsporen worden niet verwacht aangezien onder de cultuurlaag meteen de pleistocene zanden waargenomen werden op een aanzienlijke diepte (ca. +4m TAW). Er werd geen verder onderzoek geadviseerd.¹³

- Ten westen van CAI Locatie 220156, en ten noordwesten van het plangebied, werd in 2020 door BAAC Vlaanderen een werfbegeleiding uitgevoerd. Deze bestond erin de uitgraving van de kelderruimtes en gangen binnen de kazerne archeologisch op te volgen en de nodige registraties te doen. Om de renovatie van de kazerne mogelijk te maken dienden de aanwezige vloerpakketten verwijderd te worden en een pakket van ca 85cm te worden uitgegraven. Bij de uitvoering van de werfbegeleiding kwamen echter geen relevante sporen of structuren aan het licht. Enkel op basis van enkele bodemprofielen kon worden geconcludeerd dat de bodemopbouw onder de kazerne een heel uniform beeld vertoonde. Er bleek namelijk een egaal ophogingspakket aanwezig dat kon worden gedateerd in de late middeleeuwen. Verder werden geen relevante bevindingen gedaan.

¹³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/12642>

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied behoort tot het zgn. Ezelstraatkwartier. Dit kwartier, genoemd naar zijn centrale poort en handelsstraat die vermoedelijk ontstaan is circa 1200, beslaat een oppervlakte van 42 hectare. Het stratenpatroon rond en nabij het plangebied (Schuttersstraat, Hugo Losschaertstraat, Jan Boninstraat, Kalkovenstraat) is reeds af te lezen op de oudste cartografische bronnen. Het plangebied is duidelijk herkenbaar op een geschilderd plan van eind 15de-begin 16de eeuw, omgeven door bovenvermelde straten. De situatie is dan al vergelijkbaar aan de huidige: bebouwing langs de Schuttersstraat en de Jan Boninstraat, en mogelijk ook enkele huizen langs de zuidzijde van de Hugo Losschaertstraat die deel uitmaken van het plangebied. De rest van het plangebied is onbebouwd en in gebruik als tuin die via een muur afgescheiden is van de Hugo Losschaertstraat. Het plan van Marcus Gerards uit 1562-1563 is het meest gedetailleerd: centraal langs de Schuttersstraat wordt een gebouw met toren aangeduid, langs deze straat en de Jan Boninstraat is er lintbebouwing te zien. Langs de Hugo Losschaertstraat scheidt een muur het plangebied af van deze straat, en in het noordwesten van het plangebied worden binnen de muur, aan de kant van de Hugo Losschaertstraat een aantal gebouwen weergegeven. Deze gebouwen blijven terugkomen op de plannen tot en met een kaart van 1709; vanaf de Ferrariskaart (ca. 1777) worden ze niet meer afgebeeld. Op de kaart van Marcus Gerards wordt het onbebouwde binnengebied via een enkele muren opgedeeld in een aantal afgescheiden blokken; vermoedelijk waren het tuinzones die behoorden tot de aangrenzende woningen. De Sanderuskaart uit 1641 toont een gelijkaardige situatie als de kaart van Marcus Gerards, het gebouw met de toren wordt nog steeds afgebeeld. Het is niet af te leiden of dit gebouw op de Ferrariskaart nog aanwezig is; het plangebied is op dat moment bebouwd langs de Schuttersstraat en de Jan Boninstraat, de rest van het terrein is in gebruik als tuin. In de loop van de 19de eeuw vestigen de zusters Theresianen zich binnen de gebouwen van het plangebied en komen de huidige kloostergebouwen tot stand. Sinds eind 19de eeuw lijkt er niet veel gewijzigd aan het gebouwenbestand en de invulling van het terrein. Met betrekking tot het plangebied zijn er nog een aantal interessante historische gegevens/veronderstellingen:

- Op de Poppkaart uit 1865 wordt er ten noorden van de Hugo Losschaertstraat een gracht aangeduid, loodrecht op deze straat. Op basis van historische documenten zou deze gracht initieel verder zuidwaarts doorgelopen hebben, doorheen het plangebied, en moet hier ergens een sas/sluisconstructie te situeren zijn.
- Ter hoogte van het plangebied, aan de zijde van de Schuttersstraat, was er midden 15de eeuw een 'stove'/badhuis. Dit kan afgeleid worden uit officiële documenten, nl. boetes voor overlast die werden uitgeschreven door de het stadsbestuur.

Algemeen kan gesteld worden dat het bouwblok waarin het plangebied is gelegen minstens tot de late middeleeuwen teruggaat, en dat de bebouwing zich voornamelijk situeerde in het oostelijke deel van het terrein (zoals op heden).

- Nabij het plangebied gebeurden reeds enkele archeologisch onderzoeken. Bij de meeste onderzoeken werd onder het maaiveld een verstoorde (puin)laag aangetroffen, die in dikte varieerde van 0,5 tot 1,5m, maar waaronder zich wel nog relevante archeologische lagen en sporen uit de late middeleeuwen bevonden, en met plaatselijk aanwijzingen voor ploeglagen uit de 10de-12de eeuw. Archeologische sporen die opklimmen tot deze periode kunnen ook verwacht worden ter hoogte van het plangebied. Vanaf begin 16de eeuw wordt er op de cartografische bronnen stevast bebouwing aangegeven langs de Schuttersstraat, en in mindere mate langs de Hugo Losschaertstraat. De rest van het terrein was vermoedelijk hoofdzakelijk in gebruik als binnengebied. Mogelijk liep er een noord-zuid georiënteerde gracht doorheen het terrein. Restanten van zowel de oudere bebouwing als deze gracht kunnen bewaard zijn in de bodem. Binnengebieden werden dikwijls gebruikt voor ambachtelijke activiteiten, als stortplaats, als tuinzone,... en hebben - door het feit dat ze lange tijd grotendeels onbebouwd bleven – mogelijk gezorgd voor een goede bewaring van het archeologisch bodemarchief. De impact van de huidige bebouwing op deze sporen is ongekend. Er kan aan het plangebied een hoge archeologische verwachting worden toegekend voor sites met complexe stratigrafie uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

De geplande werken concentreren zich voornamelijk in het noordoostelijke, bebouwde deel van het plangebied. In eerste instantie zullen een aantal gebouwen gesloopt worden. In de overblijvende gebouwen/ruimtes wordt de vloer uitgebroken, er worden nieuwe nutsleidingen aangelegd en een nieuwe vloer. Algemeen moet hiervoor rekening gehouden worden met een bodemverstoring van ca. 30 à 40cm diep. De overige werken in de bestaande gebouwen betreffen voornamelijk renovatie van de bovengrondse delen. Andere werken waar bodemingrepen mee gepaard gaan zijn verspreid gelegen over het terrein en betreffen:

- 1) aanleg van 2 septische putten, met een diameter van ca. 2,5m en een diepte van 2,42 tot 2,52m;
- 2) aanleg van 5 ovale regenwaterputten, 3,3 bij 4,4m groot, 2,10m diep;
- 3) aanleg van een liftput, ca. 3 bij 2m groot, ca. 1m diep;
- 4) optrekken van een nieuw gebouw, niet onderkelderd, bodemplaat wordt aangelegd op 30cm diepte, op de plek van gesloopt gebouw;
- 5) plaatselijke uitbreiding van een bestaande kelderverdieping met een trap, ca. 1 bij 4m groot en ca. 2m diep;
- 6) aanleg van een infiltratiesysteem, 53,2m² groot, met een uitgraving tot ca. 55cm diep.
- 7) 22 boringen tot maximaal 150m diep voor warmtepompen, elke boring heeft een maximale diameter van 15cm (rode cirkels op figuur hieronder, de boring is gelegen in het middelpunt van de cirkel).

Daarnaast worden diverse nutsleidingen aangelegd tussen de verschillende nieuwe nutsvoorzieningen. Het plangebied wordt dus niet integraal verstoord; het betreft vooral verspreid gelegen, dikwijls beperkte bodemingrepen van wisselende diepte.

Het plangebied kent een hoge archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet worden aangetoond. Omdat de diepte

van een eventueel archeologisch niveau en de verstoringsgraad als gevolg van de huidige bebouwing niet exact gekend is, kan niet uitgemaakt worden of de geplande werken al dan niet zullen leiden tot een vernieling van archeologische sporen. Er is in dit deel van de stad al enig archeologisch onderzoek gebeurd, waaruit blijkt dat er relevante archeologische lagen en sporen bewaard zijn onder een ophogingspakket van wisselende diepte (0,5 tot 1,5m diep). Ter hoogte van de bebouwing is de kans echter bestaande dat resten van oudere bebouwing hoger bewaard zijn, eventueel zelfs onder het huidige vloerniveau. Hoewel de geplande bodemingrepen beperkt zijn in oppervlakte en/of diepte en verspreid gelegen van elkaar, kan een gericht verder vooronderzoek op enkele plekken binnen het plangebied heel wat interessant archeologische informatie opleveren, die relevant is voor de rest van het plangebied en het bouwblok. De kans op kennisvermeerdering is dus groot. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren, in uitgesteld traject omdat de terreinen pas in eigendom komen na het bekomen van de vergunning.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

Gezien de ligging in een stadscontext, waarbij een complexe stratigrafie verwacht wordt, met het eventuele voorkomen van ophogingslagen, puinpakketten, funderingen,... in de bodem, is het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven de enige relevante onderzoeksmethode om deze site te onderzoeken. Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Algemeen kan gesteld worden dat het bouwblok waarin het plangebied is gelegen minstens tot de late middeleeuwen teruggaat, en dat de bebouwing zich voornamelijk situeerde in het oostelijke deel van het terrein (zoals op heden). In de loop van de 19de eeuw vestigen de zusters Theresianen zich binnen de gebouwen van het plangebied en komen de huidige kloostergebouwen tot stand. Sinds eind 19de eeuw lijkt er niet veel gewijzigd aan het gebouwenbestand en de invulling van het terrein.

Met betrekking tot het plangebied zijn er nog een aantal interessante historische gegevens/veronderstellingen:

- ➔ Op de Poppkaart uit 1865 wordt er ten noorden van de Hugo Losschaertstraat een gracht aangeduid, loodrecht op deze straat. Op basis van historische documenten zou deze gracht initieel verder zuidwaarts doorgelopen hebben, doorheen het plangebied, en moet hier ergens een sas/sluisconstructie te situeren zijn.
- ➔ Ter hoogte van het plangebied, aan de zijde van de Schuttersstraat, was er midden 15de eeuw een 'stove'/badhuis. Dit kan afgeleid worden uit officiële documenten, nl. boetes voor overlast die werden uitgeschreven door de het stadsbestuur.

Er zijn geen archeologische gegevens gekend over het terrein. Nabij het plangebied gebeurden reeds enkele archeologisch onderzoeken. Bij de meeste onderzoeken werd onder het maaiveld een verstoorde (puin)laag aangetroffen, die in dikte varieerde van 0,5 tot 1,5m, maar waaronder zich wel nog relevante archeologische lagen en sporen uit de late middeleeuwen bevonden, en met plaatselijk aanwijzingen voor ploeglagen uit de 10de-12de eeuw. Archeologische sporen die opklimmen tot deze periode kunnen ook verwacht worden ter hoogte van het plangebied.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Neen. De impact van de huidige bebouwing en verharding is niet gekend.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken concentreren zich voornamelijk in het noordoostelijke, bebouwde deel van het plangebied. In eerste instantie zullen een aantal gebouwen gesloopt worden. In de overblijvende gebouwen/ruimtes wordt de vloer uitgebroken, er worden nieuwe nutsleidingen aangelegd en een nieuwe vloer. Algemeen moet hiervoor rekening gehouden worden met een bodemverstoring van ca. 30 à 40cm diep. De overige werken in de bestaande gebouwen betreffen voornamelijk renovatie van de bovengrondse delen. Andere werken waar bodemingrepen mee gepaard gaan zijn verspreid gelegen over het terrein en betreffen:

- 1) aanleg van 2 septische putten, met een diameter van ca. 2,5m en een diepte van 2,42 tot 2,52m;
- 2) aanleg van 5 ovale regenwaterputten, 3,3 bij 4,4m groot, 2,10m diep;
- 3) aanleg van een liftput, ca. 3 bij 2m groot, ca. 1m diep;
- 4) optrekken van een nieuw gebouw, niet onderkelderde bodemplaat wordt aangelegd op 30cm diepte, op de plek van gesloopt gebouw;
- 5) plaatselijke uitbreiding van een bestaande kelderverdieping met een trap, ca. 1 bij 4m groot en ca. 2m diep;
- 6) aanleg van een infiltratiesysteem, 53,2m² groot, met een uitgraving tot ca. 55cm diep.
- 7) 22 boringen tot maximaal 150m diep voor warmtepompen, elke boring heeft een maximale diameter van 15cm (rode cirkels op figuur hieronder, de boring is gelegen in het middelpunt van de cirkel).

Daarnaast worden diverse nutsleidingen aangelegd tussen de verschillende nieuwe nutsvoorzieningen. Het plangebied wordt dus niet integraal verstoord; het betreft vooral verspreid gelegen, dikwijls beperkte bodemingrepen van wisselende diepte.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Er geldt echter een hoge archeologische verwachting voor het terrein.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een proefputten en -sleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Hierbij worden op weloverwogen plaatsen binnen het plangebied sleuven en putten uitgegraven tot op het eerste archeologische niveau, waarbij lokaal verdiept wordt tot op moederbodem om het totale aantal archeologische niveaus te proberen vaststellen. Dit onderzoek heeft als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Hoeveel archeologische niveaus zijn te herkennen? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen, of is er eventueel een behoud in situ mogelijk. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Brugge Schuttersstraat 1-7 (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen de afgebakende archeologische zone van de historische stadskern van Brugge, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 100m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Deze archeologienota is een herwerking van de reeds in akte genomen archeologienota's met ID 20326 en 22025. Omdat het ontwerpplan uit die archeologienota's niet langer overeenkwam met de geplande werken, wordt een nieuwe archeologienota opgesteld met daarin de juiste versie en beschrijving van de bouwplannen. Omdat de bodemingrepen iets afwijken van die in de initiële archeologienota, is ook het advies iets gewijzigd. Inhoudelijk verschilt onderhavige archeologienota voor het overige niet van de reeds bekrachtigde archeologienota. De projectcode en de overige plannen van de eerste archeologienota blijven ongewijzigd.

Het plangebied is ca. 6524m² groot en kent een min of meer rechthoekige, zuidwest-noordoost georiënteerde vorm. In het noordoosten grenst het terrein aan de Schuttersstraat, in het zuidoosten aan de woningen langs de Jan Boninstraat en in het noorden aan de Hugo Losschaertstraat. Het terrein grenst ook over een kleine afstand rechtstreeks aan de Jan Boninstraat, door middel van een blinde muur gelegen tussen woningen nr. 27 en 31. Het plangebied is aan de noordoostzijde bebouwd, het centrale en het zuidwestelijke deel is in gebruik als tuin met daarin meerdere bomen. Op het terrein is het klooster van de zusters van Karmel gevestigd, vastgesteld als bouwkundig erfgoed, bestaande uit een rechthoekig complex met verschillende vleugels rondom een kloosterhof en ten zuidwesten palend aan grote ommuurde tuin (parallel met Hugo Losschaertstraat). Aan straatzijde: 19de-eeuwse kapel, in het verlengde een pand met oudere kern en op de hoek met Hugo Losschaertstraat, lager poortgebouw.

Het plangebied behoort tot de stadskern van Brugge, en maakt deel uit van het zgn. Ezelstraatkwartier, ten noorden van de kern. Dit kwartier, genoemd naar zijn centrale poort en handelsstraat die vermoedelijk ontstaan is circa 1200, beslaat een oppervlakte van 42 hectare. Het stratenpatroon rond en nabij het plangebied (Schuttersstraat, Hugo Losschaertstraat, Jan Boninstraat, Kalkovenstraat) is reeds af te lezen op de oudste cartografische bronnen. Het plangebied is duidelijk herkenbaar op een geschilderd plan van eind 15de-begin 16de eeuw, omgeven door bovenvermelde straten. De situatie is dan al vergelijkbaar aan de huidige: bebouwing langs de Schuttersstraat en de Jan Boninstraat, en mogelijk ook enkele huizen langs de zuidzijde van de Hugo Losschaertstraat die deel uitmaken van het plangebied. De rest van het plangebied is onbebouwd en in gebruik als tuin die via een muur afgescheiden is van de Hugo Losschaertstraat. Het plan van Marcus Gerards uit 1562-1563 is het meest gedetailleerd: centraal langs de Schuttersstraat wordt een gebouw met toren aangeduid, langs deze straat en de Jan Boninstraat is er lintbebouwing te zien. Langs de Hugo Losschaertstraat scheidt een muur het plangebied af van deze straat, en in het noordwesten van het plangebied worden binnen de muur, aan de kant van de Hugo Losschaertstraat een aantal gebouwen weergegeven. Deze gebouwen blijven terugkomen op de plannen tot en met

een kaart van 1709; vanaf de Ferrariskaart (ca. 1777) worden ze niet meer afgebeeld. Op de kaart van Marcus Gerards wordt het onbebouwde binnengebied via een enkele muren opgedeeld in een aantal afgescheiden blokken; vermoedelijk waren het tuinzones die behoorden tot de aangrenzende woningen. De Sanderuskaart uit 1641 toont een gelijkaardige situatie als de kaart van Marcus Gerards, het gebouw met de toren wordt nog steeds afgebeeld. Het is niet af te leiden of dit gebouw op de Ferrariskaart nog aanwezig is; het plangebied is op dat moment bebouwd langs de Schuttersstraat en de Jan Boninstraat, de rest van het terrein is in gebruik als tuin. In de loop van de 19de eeuw vestigen de zusters Theresianen zich binnen de gebouwen van het plangebied en komen de huidige kloostergebouwen tot stand. Sinds eind 19de eeuw lijkt er niet veel gewijzigd aan het gebouwenbestand en de invulling van het terrein. Met betrekking tot het plangebied zijn er nog een aantal interessante historische gegevens/veronderstellingen:

- Op de Poppkaart uit 1865 wordt er ten noorden van de Hugo Losschaertstraat een gracht aangeduid, loodrecht op deze straat. Op basis van historische documenten zou deze gracht initieel verder zuidwaarts doorgelopen hebben, doorheen het plangebied, en moet hier ergens een sas/sluisconstructie te situeren zijn.
- Ter hoogte van het plangebied, aan de zijde van de Schuttersstraat, was er midden 15de eeuw een 'stove'/badhuis. Dit kan afgeleid worden uit officiële documenten, nl. boetes voor overlast die werden uitgeschreven door de het stadsbestuur.

Algemeen kan gesteld worden dat het bouwblok waarin het plangebied is gelegen minstens tot de late middeleeuwen teruggaat, en dat de bebouwing zich voornamelijk situeerde in het oostelijke deel van het terrein (zoals op heden).

Nabij het plangebied gebeurden reeds enkele archeologisch onderzoeken. Bij de meeste onderzoeken werd onder het maaiveld een verstoorde (puin)laag aangetroffen, die in dikte varieerde van 0,5 tot 1,5m, maar waaronder zich wel nog relevante archeologische lagen en sporen uit de late middeleeuwen bevonden, en met plaatselijk aanwijzingen voor ploeglagen uit de 10de-12de eeuw. Archeologische sporen die opklimmen tot deze periode kunnen ook verwacht worden ter hoogte van het plangebied. Vanaf begin 16de eeuw wordt er op de cartografische bronnen stevast bebouwing aangegeven langs de Schuttersstraat, en in mindere mate langs de Hugo Losschaertstraat. De rest van het terrein was vermoedelijk hoofdzakelijk in gebruik als binnengebied. Mogelijk liep er een noord-zuid georiënteerde gracht doorheen het terrein. Restanten van zowel de oudere bebouwing als deze gracht kunnen bewaard zijn in de bodem. Binnengebieden werden dikwijls gebruikt voor ambachtelijke activiteiten, als stortplaats, als tuinzone,... en hebben - door het feit dat ze lange tijd grotendeels onbebouwd bleven – mogelijk gezorgd voor een goede bewaring van het archeologisch bodemarchief. De impact van de huidige bebouwing op deze sporen is ongekend. Er kan aan het plangebied een hoge archeologische verwachting worden toegekend voor sites met complexe stratigrafie uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd.

De geplande werken concentreren zich voornamelijk in het noordoostelijke, bebouwde deel van het plangebied. In eerste instantie zullen een aantal gebouwen gesloopt worden. In de overblijvende gebouwen/ruimtes wordt de vloer uitgebroken, er worden nieuwe nutsleidingen aangelegd en een nieuwe vloer. Algemeen moet hiervoor rekening gehouden worden met een bodemverstoring van ca. 30 à 40cm diep. De overige werken in de bestaande gebouwen betreffen voornamelijk renovatie van de bovengrondse delen. Andere werken waar bodemingrepen mee gepaard gaan zijn verspreid gelegen over het terrein en betreffen:

- 1) aanleg van 2 septische putten, met een diameter van ca. 2,5m en een diepte van 2,42 tot 2,52m;
- 2) aanleg van 5 ovale regenwaterputten, 3,3 bij 4,4m groot, 2,10m diep;
- 3) aanleg van een liftput, ca. 3 bij 2m groot, ca. 1m diep;
- 4) optrekken van een nieuw gebouw, niet onderkelderd, bodemplaat wordt aangelegd op 30cm diepte, op de plek van gesloopt gebouw;
- 5) plaatselijke uitbreiding van een bestaande kelderverdieping met een trap, ca. 1 bij 4m groot en ca. 2m diep;
- 6) aanleg van een infiltratiesysteem, 53,2m² groot, met een uitgraving tot ca. 55cm diep.
- 7) 22 boringen tot maximaal 150m diep voor warmtepompen, elke boring heeft een maximale diameter van 15cm (rode cirkels op figuur hieronder, de boring is gelegen in het middelpunt van de cirkel).

Daarnaast worden diverse nutsleidingen aangelegd tussen de verschillende nieuwe nutsvoorzieningen. Het plangebied wordt dus niet integraal verstoord; het betreft vooral verspreid gelegen, dikwijls beperkte bodemingrepen van wisselende diepte.

Het plangebied kent een hoge archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet worden aangetoond. Omdat de diepte van een eventueel archeologisch niveau en de verstoringsgraad als gevolg van de huidige bebouwing niet exact gekend is, kan niet uitgemaakt worden of de geplande werken al dan niet zullen leiden tot een vernieling van archeologische sporen. Er is in dit deel van de stad al enig archeologisch onderzoek gebeurd, waaruit blijkt dat er relevante archeologische lagen en sporen bewaard zijn onder een ophogingspakket van wisselende diepte (0,5 tot 1,5m diep). Ter hoogte van de bebouwing is de kans echter bestaande dat resten van oudere bebouwing hoger bewaard zijn, eventueel zelfs onder het huidige vloerniveau. Hoewel de geplande bodemingrepen beperkt zijn in oppervlakte en/of diepte en verspreid gelegen van elkaar, kan een gericht verder vooronderzoek op enkele plekken binnen het plangebied heel wat interessant archeologische informatie opleveren, die relevant is voor de rest van het plangebied en het bouwblok. De kans op kennisvermeerdering is dus groot. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren, in uitgesteld traject omdat de terreinen pas in eigendom komen na het bekomen van de vergunning.

Gezien de ligging in een stadscontext, waarbij een complexe stratigrafie verwacht wordt, met het eventuele voorkomen van ophogingslagen, puinpakketten, funderingen,... in de bodem, is het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven de enige relevante onderzoeksmethode om deze site te onderzoeken. Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- <http://www.kaartenhuisbrugge.be>
- <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/2207/ROEV2207-001.pdf>
- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/12642>
- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20326>
- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/22025>
- COORNAERT M., 1982, De stadswaterloop tussen de Ezelstraat en de Vlamingdam te Brugge, in: *Brugs Ommeland*, nr. 2, pp. 211-214.
- RAAKVLAK, 2014, *Ezelstraat 44, Brugge. Archeopedologisch verslag*, intern rapport.

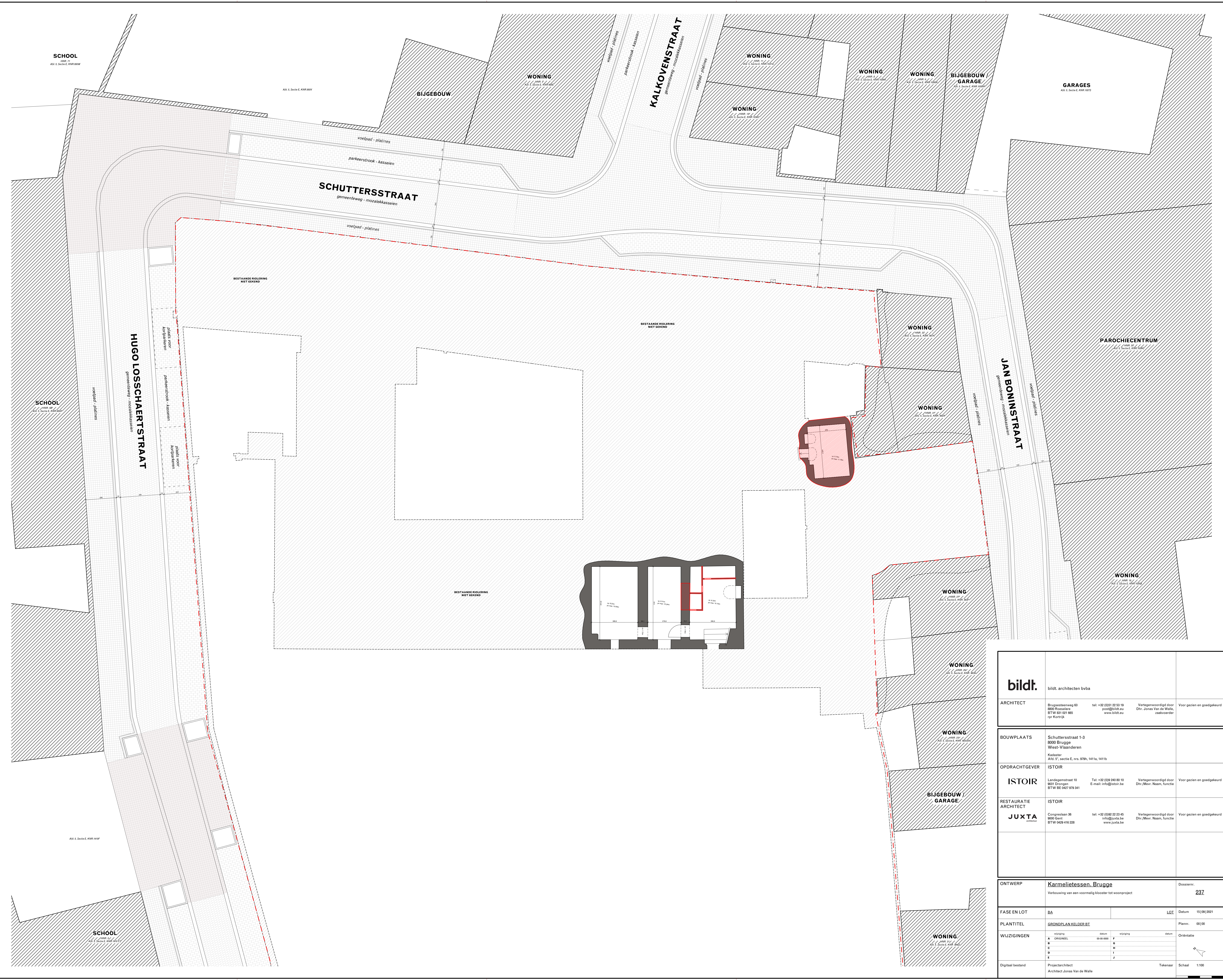
6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de meest recente luchtfoto (bron: geopunt.be).....	8
Figuur 2 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 3 Beeld vanuit het zuidoosten op de kloostergebouwen grenzend aan de Schuttersstraat (bron: https://www.google.com/maps).....	10
Figuur 4 Beeld vanuit het zuidwesten op de blinde muur grenzend aan de Jan Boninstraat (bron: https://www.google.com/maps).	10
Figuur 5 Plan bestaande toestand, met in het rood de gebouwen die zullen gesloopt worden, het noorden ligt links (bron: initiatiefnemer).....	11
Figuur 6 Uitsnede uit het rioleringsplan (bron: initiatiefnemer).....	12
Figuur 7 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	13
Figuur 8 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	14
Figuur 9 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 10 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	15
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 12 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	17
Figuur 13 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 14 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	18
Figuur 15 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 16 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 17 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	20
Figuur 18 Aanduiding van het plangebied op een geschilderd plan van eind 15 ^{de} -begin 16 ^{de} eeuw (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be). Het noorden bevindt zich links onderaan. Op de voorgrond is Ezelpoort van de 2 ^{de} stadsomwalling te zien.	23
Figuur 19 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Jacob van Deventer uit 1560 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be).	24
Figuur 20 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Marcus Gerards uit 1562-1563 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be), het noorden bevindt zich linksonder.	25
Figuur 21 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Guicciardini uit 1581 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be), het noorden bevindt zich linksonder.	26
Figuur 22 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Sanderus uit 1641 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be), het noorden bevindt zich linksonder.	27
Figuur 23 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van F. De Wit uit 1709 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be), het noorden bevindt zich linksonder.	28
Figuur 24 Benaderende aanduiding van het plangebied op de Ferrariskaart uit 1777 (bron: geopunt.be). De projectie moet iets naar het noorden opschuiven.....	29
Figuur 25 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van C. Janssens uit 1777 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be), het noorden bevindt zich linksboven.	29
Figuur 26 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van Charles Senefelder uit 1820 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be), het noorden bevindt zich linksboven.	30

Figuur 27 Benaderende aanduiding van het plangebied op de kaart van W. Crowe uit 1850 (bron: http://www.kaartenhuisbrugge.be) , het noorden bevindt zich linksboven.	30
Figuur 28 Aanduiding van het plangebied op de Poppkaart uit 1865 (bron: geopunt.be).	31
Figuur 29 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).	31
Figuur 30 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart van 1932 (bron: cartesius.be en NGI).	32
Figuur 31 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	32
Figuur 32 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	33
Figuur 33 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	33
Figuur 34 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	35
Figuur 35 Bodemprofiel geregistreerd bij de opgraving aan de Ezelstraat 42-44 in 2014 (bron: RAAKVLAK, 2014).	36

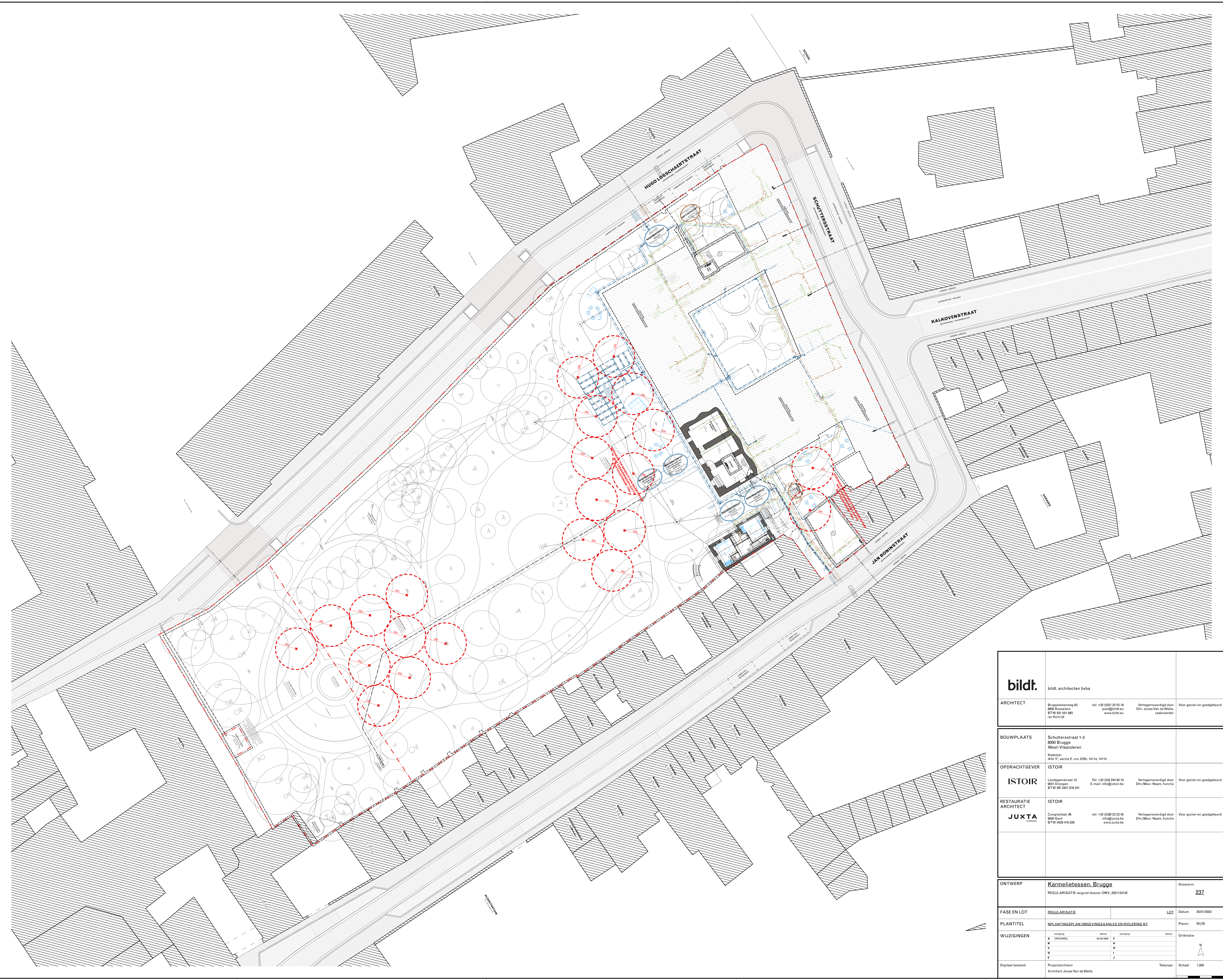
Bijlage: Ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer).

bldt.		bldt. architecten bvba																									
ARCHITECT	Brugsesteenweg 83 8000 Rosseleire BTW BE 021 021 665 rpr Kortrijk	tel: +32 (0)91 22 53 19 pers@bldt.eu www.bldt.eu	Vertegenwoordigd door Dhr. Jonas Van de Walle, zaakvoerder																								
BOUWPLAATS	Schuttersstraat 1-3 8000 Brugge West-Vlaanderen Kelder A16.5°, sectie E, nrs. 979h, 1411a, 1411b																										
OPDRACHTGEVER	ISTOIR																										
RESTAURATIE ARCHITECT	ISTOIR																										
JUXTA	Landegemstraat 10 8001 Drogen BTW BE 027 979 341	Tel: +32 (0)9 240 80 10 E-mail: info@istori.be	Vertegenwoordigd door Dhr./Mevr. Naam, functie																								
ONTWERP	Karmelietessen, Brugge Verbouwing van een voormalig klooster tot woonproject		Dossiernr. 237																								
FASE EN LOT	BA	LOT	Datum 15/09/2021																								
PLANTITITEL	GRONDPLAN KELDER BT		Plannr. 00/00																								
WIJZIGINGEN	<table><tr><td>» Origineel</td><td>» 01-01-2021</td><td>» 01-01-2021</td><td>» 01-01-2021</td></tr><tr><td>A</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>B</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>C</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>D</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>E</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>		» Origineel	» 01-01-2021	» 01-01-2021	» 01-01-2021	A	1	1	1	B	1	1	1	C	1	1	1	D	1	1	1	E	1	1	1	Orientatie
» Origineel	» 01-01-2021	» 01-01-2021	» 01-01-2021																								
A	1	1	1																								
B	1	1	1																								
C	1	1	1																								
D	1	1	1																								
E	1	1	1																								
Digitaal bestand	Projectarchitect Architect Jonas Van de Walle		Tekenaar Schaal 1:100																								

bldt.		bldt. architecten bvba																									
ARCHITECT	Bruggenweg 83 8800 Rossele BTW BE 021 665 rp Koninkrijk	tel: +32 (0)91 22 53 19 pers@bldt.eu www.bldt.eu	Vertegenwoordigd door Dhr. Jonas Van de Walle, zaakvoerder																								
BOUWPLAATS	Schuttersstraat 1-3 8800 Brugge West-Vlaanderen Kadaster A16.5°, sectie E, nrs. 979h, 1411a, 1411b																										
OPDRACHTGEVER	ISTOIR																										
RESTAURATIE ARCHITECT	ISTOIR																										
JUXTA																											
ONTWERP	Karmelietessen, Brugge Verbouwing van een voormalig klooster tot woonproject		Dossiernr. 237																								
FASE EN LOT	BA	LOT	Datum 15/09/2021																								
PLANTITEL	GRONDPLAN GELUKVLOERS BT		Plannr. 00/00																								
WIJZIGINGEN	<table><tr><td>Wijziging</td><td>datum</td><td>wijziging</td><td>datum</td></tr><tr><td>A</td><td>09-09-2021</td><td>F</td><td></td></tr><tr><td>B</td><td></td><td>G</td><td></td></tr><tr><td>C</td><td></td><td>H</td><td></td></tr><tr><td>D</td><td></td><td>I</td><td></td></tr><tr><td>E</td><td></td><td>J</td><td></td></tr></table>		Wijziging	datum	wijziging	datum	A	09-09-2021	F		B		G		C		H		D		I		E		J		Oriëntatie
Wijziging	datum	wijziging	datum																								
A	09-09-2021	F																									
B		G																									
C		H																									
D		I																									
E		J																									
Digitaal bestand	Projectarchitect Architect Jonas Van de Walle		Tekenaar Schaal 1:100																								

bldt.		bldt. architecten bvba																									
ARCHITECT	Brugsesteenweg 63 8000 Roselare BTW BE 021 021 665 rpr: Koninkrijk	Tel: +32 (0)51 22 53 19 post: bldt.eu www.bldt.eu	Verantwoordelijk door Dhr. Jonas Van de Walle, zaakvoerder																								
BOUWPLAATS	Schutterstraat 1-3 8000 Brugge West-Vlaanderen Kadaster A16.5°, sectie E, nrs. 979b, 1411a, 1411b																										
OPDRACHTGEVER	ISTOIR																										
RESTAURATIE ARCHITECT	JUXTA																										
ONTWERP	Karmelietessen, Brugge REGULARISATIE vergund dossier OMV_002133132		Dossiernr. 237																								
FASE EN LOT	REGULARISATIE	LOT	25/01/2023																								
PLANTITEL	NPLANTINGSPLAN OMGEVINGSANLEG EN RIJDLERING NT		Plannr. 00/00																								
WIJZIGINGEN	<table><tr><td>wijziging</td><td>datum</td><td>wijziging</td><td>datum</td></tr><tr><td>A</td><td>09-09-0000</td><td>F</td><td></td></tr><tr><td>B</td><td></td><td>G</td><td></td></tr><tr><td>C</td><td></td><td>H</td><td></td></tr><tr><td>D</td><td></td><td>I</td><td></td></tr><tr><td>E</td><td></td><td>J</td><td></td></tr></table>		wijziging	datum	wijziging	datum	A	09-09-0000	F		B		G		C		H		D		I		E		J		Oriëntatie N
wijziging	datum	wijziging	datum																								
A	09-09-0000	F																									
B		G																									
C		H																									
D		I																									
E		J																									
Digitaal bestand	Projectarchitect Architect Jonas Van de Walle		Tekenaar Schaal 1:200																								